

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2019

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2019

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה
הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחסים לחברה

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	1. תיאור החברה	.1
1.....	1.1 בעלי מניותיה של החברה	1.1
1.....	1.2 תחומי פעילותה של החברה	1.2
2.....	1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	1.3
7.....	1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית	1.4
8.....	2. המצב הכספי	.2
8.....	2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	2.1
12.....	3. תוצאות פעילות	.3
12.....	3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	3.1
12.....	3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	3.2
13.....	3.3 רווח כולל מתחומי פעילות:	3.3
14.....	3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות	3.4
23.....	4. תזרים מזומנים	.4
23.....	5. מקורות מימון	.5
23.....	6. חשיפה לסיכוני שוק	.6
23.....	7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	.7
24.....	8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	.8
24.....	9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	.9
25.....	10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	.10
25.....	11. אירועים לאחר תאריך המאזן	.11
25.....	11.1 תשלום ריבית אג"ח סדרה ג'	11.1
25.....	11.2 הפסקת שיווק פוליסות סיעוד (פרט)	11.2
25.....	11.3 השקעה בחברה מוחזקת – שטר הון	11.3
25.....	11.4 דיבידנד מחברות מוחזקות	11.4

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2019

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2018 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, ובהתאם לחוזרי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, באמצעות חברות בנות בשליטתה, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה, ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברות בנות בשליטתה בפעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבויות חיתומיות, השקעות בנדל"ן ופעילות סולארית בארץ ובחול, וכן פעילות אשראי ומימון לעסקים קטנים ובינוניים, פעילות של מתן התחייבויות לפירעון אמצעי תשלום, פעילות ניהול קרנות נאמנות ופעילות השקעה בנדל"ן, וזאת באמצעות חברות כלולות.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשליטה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "ארנון את וינשטוק")¹ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ (להלן: "אורות"), באמצעות מנורה מבטחים ביטוח², והכל כמפורט בסעיף 1.2 בדוח התקופתי. בנוסף, מחזיקה הקבוצה, באמצעות מנורה מבטחים סוכנויות בע"מ (חברה בבעלותה ובשליטתה המלאה של החברה), ב- 50% ממניות פנגו סוכנות לביטוח כללי (2019) בע"מ, ב- 25% ממניות משאבים סוכנות לביטוח פנסיוני (2018) בע"מ, ולאחר תאריך המאזן, ב- 25% ממניות די.אן.איי. סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ.

¹ לאחר תאריך המאזן, הושלמה עסקת מכירת מלוא החזקותיה של שומרה בסוכנות ארנון את וינשטוק לפרטים ראו סעיף 1.3.6 לדוח.

² יצוין, כי מנורה מבטחים ביטוח החליטה להעביר את מניותיה באורות לחברה אחות מנורה מבטחים סוכנויות בע"מ, בתוקף החל מיום 30 בספטמבר, 2019.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 העלאת דירוג

בחודש ינואר 2019, הודיעה חברת מידרוג כי היא מעלה את דירוג אגרות החוב (סדרות א', ב', ו-ג') של החברה מ- Aa3 ל- Aa2 ומותירה את אופק הדירוג יציב. לפרטים נוספים ראה הדיווח המידי מיום 6 בינואר 2019 (אסמכתא 2019-01-001774).

1.3.2 חלוקת דיבידנד

בחודשים אפריל וספטמבר 2019, חילקה החברה דיבידנד בסך כולל של 100 מיליון ש"ח (50 מלש"ח בכל מועד חלוקה).

1.3.3 פרישה ומינוי של מנהל השקעות

בחודש מאי 2019, הודיע מר יוני טל מנהל ההשקעות הראשי בחברה ומשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות במנורה מבטחים ביטוח על בקשתו לסיים את תפקידו. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 15 במאי 2019 (אסמכתא: 2019-01-041367). בהמשך לאמור, מונה מר ניר מורוז כמנהל ההשקעות הראשי בחברה וכן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות במנורה מבטחים ביטוח ובתוקף מיום 1 ביולי 2019. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 27 במאי 2019 (אסמכתא 2019-01-044742).

1.3.4 דיבידנד מחברות מוחזקות

בתקופת הדוח חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, מנורה מבטחים ביטוח, שומרה, מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים בע"מ, אי.אר.אן בע"מ (להלן: "אי.אר.אן"), אמפא קפיטל בע"מ דיבידנדים בסך של 50 מיליוני ש"ח, בסך של 50 מיליוני ש"ח, בסך של 30 מיליוני ש"ח, בסך של כ- 2.2 מיליוני ש"ח, בסך של כ- 3.9 מיליוני ש"ח ובסך של כ- 7.6, בהתאמה. וראה גם סעיף 11.3 לגבי חלוקה לאחר תאריך המאזן.

1.3.5 פעילות בתחום אנרגיה סולארית

בהמשך לאמור בסעיף 7.4.3.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, מנורה מבטחים אנרגיה בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים אנרגיה") חברה נכדה של החברה, ניגשה באמצעות תאגידים מוחזקים (בשיעור של 50% כל אחד), למכרזי רשות החשמל להקמת אתרים סולאריים ליצור חשמל. כחלק מתנאי הסף שנדרשו במכרזים, ניתנו ערבויות על ידי מנורה מבטחים אנרגיה לבנק.

בחודשים אפריל ויוני 2019, זכו התאגידים המוחזקים כאמור במכרזים בהיקף של כ- 230 מגה וואט (צפי כ- 300 מגה וואט הספק מותקן). היקף ההשקעה הצפוי על ידי מנורה מבטחים אנרגיה בפרויקטים במהלך השנים הקרובות מוערך בסך מצטבר של כ- 80 מיליוני ש"ח. היקף הערבויות שניתנו על ידי מנורה מבטחים אנרגיה נכון למועד פרסום הדוח עומד על כ- 27.6 מיליוני ש"ח.

1.3.6 מכירת ארנון את וינשטוק

בחודש יוני 2019, נחתם הסכם למכירת מלוא החזקותיה של שומרה בסוכנות הביטוח ארנון את וינשטוק, וזאת בכפוף לקיומם של מספר תנאים מתלים, לרבות אישורו של הממונה על רשות שוק ההון. בחודש אוקטובר 2019, לאחר התקיימותם של התנאים המתלים וקבלת האישורים הנדרשים הושלמה עסקת המכירה כאמור.

1.3.7 תשלום קרן וריבית סדרות אג"ח

בחודש יולי 2019, שילמה החברה את התשלום האחרון (קרן וריבית) של אגרות החוב (סדרה א') בסך כולל של כ- 72 מיליוני ש"ח ע.ג. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 14 ביולי 2019 (אסמכתא 2019-01-060303).

בחודש יוני 2019, שילמה החברה תשלום שני של קרן אגרות החוב (סדרה ב') בסך כולל של כ- 50 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 30 ביוני 2019 (אסמכתאות: 2019-01-055485).

1.3.8 אסיפה כללית שנתית ומיוחדת

בחודש יולי 2019, התקיימה אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של החברה בה נדונו ואושרו העניינים הבאים: (1) דיון בדוח התקופתי לשנת 2018; (2) מינוי מחדש של רואה החשבון המבקר של החברה, קבלת דיווח בדבר שכרו והסמכת הדירקטוריון לקבוע את שכרו לשנת 2019; (3) מינוי מחדש של דירקטורים המכהנים בחברה שאינם דירקטורים חיצוניים; (4) אישור גמול דירקטורים שאינם דח"צים או בעלי שליטה בחברה; (5) אישור מדיניות תגמול מעודכנת של החברה; (6) עדכון תנאי העסקה למנכ"ל החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 27 במאי 2019 (אסמכתא: 2019-01-044832), וכן דיווח בדבר תוצאות האסיפה מיום 4 ביולי 2019 (אסמכתא: 2019-01-057474).

1.3.9 דוח יחס כושר פרעון כלכלי

בחודש יולי 2019, פרסמה מנורה מבטחים החזקות, דוח יחס כושר פרעון כלכלי של מנורה מבטחים ביטוח ליום 31 בדצמבר 2018. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 11 ביולי 2019 (אסמכתא: 2019-01-060141). בחודש נובמבר 2019, פרסמה שומרה כנספח לדוח הכספי לרבעון השלישי, דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ליוני 2019.

1.3.10 דירוג

בחודש אוגוסט 2019, פרסמה מידרוג דירוג נוסף לצורך הנפקת סדרה חדשה (סדרה ו') באמצעות חברה נכדה כמפורט סעיף 1.3.11 להלן. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של החברה הנכדה מיום 25 באוגוסט 2019 (אסמכתא: 2019-01-073362).

1.3.11 הנפקה באמצעות חברה נכדה

בחודש ספטמבר 2019, הנפיקה מנורה מבטחים גיוס הון כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') בסך של 300 מיליוני ש"ח רשומים על שם, בני 1 ש"ח ע.ג. כל אחד, בשיעור ריבית שנתית קבועה של 1.84%. כתבי ההתחייבות הנדחים דורגו בדירוג A1.il(hyb) באופק יציב ונרשמו למסחר בבורסה לני"ע בת"א. תמורת כתבי ההתחייבות הופקדה במנורה מבטחים ביטוח ומהווה הון רובד 2 בהתאם לכללי הסולבנסי. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 5 בספטמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-078234).

1.3.12 זכיה במכרז ביטוח קבוצתי – קופ"ח מאוחדת – חברה בת

בחודש ספטמבר 2019, זכתה מנורה מבטחים ביטוח במכרז למתן שירותי ביטוח סיעודי קבוצתי עבור חברי קופת חולים מאוחדת (להלן: "מאוחדת"). בהתאם לתנאי המכרז מנורה מבטחים ביטוח תטפל בניהול וסילוק תביעות המבוטחים בפוליסת ביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי מאוחדת וכן תפעל לשיווק וצירוף מבוטחים חדשים לפוליסה. כמו כן, מנורה מבטחים ביטוח תחזיק ותנהל בנאמנות עבור המבוטחים בפוליסה, את הכספים אשר נצברו ויצברו בעתיד בקרן המבוטחים (להלן: "קרן המבוטחים"). תקופת ההתקשרות הנה לחמש שנים מחודש ינואר 2020, כאשר למאוחדת שמורה האופציה, בהסכמת הצדדים, להאריך את ההתקשרות בתקופות נוספות של עד 3 שנים, והכל בהתאם ובכפוף לתנאי המכרז. מנורה מבטחים ביטוח תישא בשיעור של 20% מסך תגמולי הביטוח וקרן המבוטחים תישא בשיעור של 80% מסך תגמולי הביטוח. בהתאם, היקף הפרמיה לה זכאית מנורה מבטחים ביטוח הינה פרמיית הסיכון שנקבעה במכרז בתוספת דמי ניהול עבור תפעול פוליסת הביטוח. יצוין, כי כמות חברי מאוחדת המבוטחים בשירותי ביטוח סיעודי קבוצתי כיום, עומדת על כ- 500,000 חברים מתוך סך של כ- 1,250,000 חברי הקופה. היקף פרמיות הביטוח במכרז מוערך בכ- 260 מלש"ח לשנה והוא צפוי לגדול במהלך תקופת ההתקשרות ובפרט בשל צירוף מבוטחים חדשים. לפרטים ראה דיווח מיידי מיום 16 בספטמבר (אסמכתא: 2019-01-080550).

1.3.13 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה ביאור 6 בדוחות הכספיים.

1.3.14 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

1.3.14.1 הוראות דין החלות על הקבוצה באופן כללי

1.3.14.1.1 חוקים ותקנות

- **חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019** - בחודש ינואר 2019, פורסמו ברשומות תיקון 20 ו-21 לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, אשר עיקריהם כלהלן: שמו של החוק שונה ל"חוק התחרות הכלכלית"; תקרת העיצום הכספי לפי החוק אשר עמדה על 24 מיליון ש"ח עלתה לסך של עד 100 מיליון ש"ח; הורחבה האחריות הפלילית בחוק על נושאי משרה בתאגיד, תוך קביעת עבירה עצמאית של היעדר פיקוח (גם אם לא בוצעה על ידי תאגיד או עובדיו הפרה כלשהי של החוק), כך שהחוק מחייב כעת את נושאי המשרה לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה לפי החוק. הפרת חובת פיקוח זו עלולה לגרור סנקציה פלילית של מאסר עד שנה וקנס הקבוע ליחיד בשל אותה עבירה. כמו כן, הורחבה ההגדרה של בעל מונופולין כך שתחול גם על תאגיד המחזיק ב"כוח שוק משמעותי שאינו זמני" גם אם נתח השוק שלו נמוך מ-50%. בנוסף, הוחמרה הענישה בגין עבירת ההסדר הכובל, מ-3 שנות מאסר לעד 5 שנות מאסר.

1.3.14.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש מאי 2016, חתמה ישראל על הצטרפותה להסכם הרשויות המוסמכות ליישום האמנה המולטיטלטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי (Common Reporting Standart – CRS) וליישום האמנה המולטיטלטרלית לדיווח בין מדינות (Country by Country Report – CBC). ה-CRS הינו הסכם ליישום חילופי מידע אוטומטיים בנוגע לחשבונות פיננסיים של תושבים זרים. בהמשך למפורט בסעיף 7.1.3.2(ג) בדוח התקופתי, אישרה ועדת הכספים, בחודש ינואר 2019, את תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, והן פורסמו ביום 6 בפברואר 2019. התקנות מסדירות את אופן זיהוי הלקוחות שייכללו בדיווחים לרשות המיסים, את המועדים לביצוע הדיווחים וכן חובות נוספות בקשר לתהליך יישום התקן האחד.
- בחודש אוגוסט 2018, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "דירקטוריון גוף מוסדי" אשר הוטמע בחוזר המאוחד (להלן: "החוזר"). החוזר מסדיר באופן מקיף את כללי הממשל התאגידי של דירקטוריון גוף מוסדי וועדותיו תוך קביעת סטנדרט מינימלי לניהול תקין של הגוף המוסדי בכל הקשור לפעולת הדירקטוריון וועדותיו, וזאת באמצעות קביעת הוראות לעניין כשירות חברי הדירקטוריון, הרכבו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו. החוזר האמור, ביטל והחליף חוזרים קודמים הנוגעים לנוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו תוך הצהרה כי הוראות החוזר נועדו להחליף גם את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 שבתוקף, אשר תמסכנה לחול על חברות מנהלות של קופות גמל ענפיות בלבד (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו"). למעט הוראות המעבר הפרטניות המפורטות בסעיף 5 לחוזר דירקטוריון גוף מוסדי, החוזר נכנס לתוקפו ביום 25 באפריל 2019. בחודש יוני 2019, פרסם הממונה הודעה על נושאים שניתן לדון בהם בישיבות משותפות לגוף המוסדי ולתאגידים אחרים אשר כוללת פירוט של רשימת נושאים המפורטים בסעיף 26 לחוזר וכן נושאים שאינם כלולים בסעיף האמור ובלבד שלא קיים חשש לניגוד עניינים או לפגיעה ממשית בעצמאות הדיון בדירקטוריון.
- בחודש יולי 2019 פורסם תיקון להוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 בעניין "תגמול". הרקע לתיקון הינו הצורך בהתאמת הוראות הממונה לאסדרה שנעשתה בתחום בשנים האחרונות, ובפרט, לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל

תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"). בין השינויים העיקריים הנכללים בתיקון ניתן למנות: היעדר הצורך באישור הדירקטוריון/ועדת תגמול בעת שינוי לא מהותי שאושר בידי המנכ"ל בתנאי התגמול של נושאי משרה הכפופים אליו וכל עוד השינוי הינו בהתאם למדיניות התגמול; ביטול קביעת "יחס ההכפלה" ופרסומו לצורך קביעת התגמול של יו"ר הדירקטוריון, כך שתגמולו של היו"ר יקבע בהתחשב בתגמול דח"צ, בשיעור משרתו של היו"ר ובשיקולים נוספים המפורטים בחוזר; החרגה מתחולת מדיניות התגמול על בעלי תפקיד מרכזי שאינם בעלי השפעה על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי ותפקידם אינו כולל פיקוח או בקרה על מי שיש לו השפעה כאמור; כמו כן, הוחרגו מנהלי השקעות בעלי השפעה זניחה על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי; נוספה האפשרות לשלם גמול גבוה יותר לדח"צ שהינו בעל מומחיות מובהקת בתחום הגמל; נוספה האפשרות להעניק לבעל תפקיד מרכזי רכיב משתנה על פי שיקול דעת בהתחשב בטיב עבודתו ותרומתו בסכום שלא יעלה על 3 משכורות; ביטול פריסת מענק הפרישה אם הוא אינו עולה על 3 משכורות; ביטול מנגנון דחיית תשלום רכיב משתנה לבעל תפקיד מרכזי ובלבד שסך התגמול לא יעלה על התקרה לתשלום הקבועה בחוק התגמול (2.5 מיליון ש"ח) וסך הרכיב המשתנה לא יעלה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה. כמו כן, נוספה בתיקון האפשרות לשלם מענק שימור שאינו מותנה ביצועים לעובדים אשר יוגדרו ע"י הדירקטוריון כ"עובדי מפתח".

1.3.14.1.3 הצעות חוק וטיוטות תקנות וחוזרי ממונה

- בחודש מאי, 2019 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית) (תיקון), התשע"ט-2019, וכן הצעה לתיקון החוזר המאוחד שעניינו "הוראות לעניין הצבעה של משקיע מוסדי באסיפה כללית של תאגיד", אשר נועדו לחדד ולהרחיב את החובות החלות על משקיע מוסדי לעניין השתתפות והצבעה באסיפה כללית של תאגיד שהמשקיע המוסדי הוא בעל זכות הצבעה בו, ובפרט החובה להפעלת שיקול דעת עצמאי תוך התייחסות להשפעת הצבעתו על עניינו של המשקיע המוסדי.

1.3.14.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזרי ממונה

בחודש נובמבר 2019, פרסמה רשות שוק ההון תיקון לחוזר המאוחד שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח וקרנות הפנסיה" אליה נלווה נייר עמדה המבוסס על מחקר שערכה הרשות בנדון בהתבסס, בין היתר, על ניסיון חברות הביטוח וקרנות הפנסיה, הכולל עדכון של ההנחות הדמוגרפיות העומדות בבסיס הערכות לעניין מקדמי קצבה במועד פרישה בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה. התיקון לחוזר ונייר העמדה כוללים, בין היתר, הוראות לעניין שינוי בהנחות שיעורי תמותה למבוטחים פעילים, שיעורי תמותה לאחר גיל פרישה וקצב ירידה בשיעורי תמותה לאחר 31.12.2015, תוך אבחנה בין קרנות הפנסיה וחברות הביטוח. ראה גם באור 7 לדוחות הכספיים.

1.3.14.3 ביטוח אלמנטרי

1.3.14.3.1 הצעות חוק וטיוטות תקנות וחוזרי ממונה

- בחודש מאי 2019, פרסמה רשות שוק ההון טיוטת חוזר שניה בנושא "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף רכב רכוש" (להלן: "הטיוטה השנייה"). במסגרת הטיוטה השנייה נוספו הוראות חדשות בקשר למוסכי ההסדר, ובכלל זה, הוראות הנוגעות לתנאי ההתקשרות בינם לבין חברות הביטוח. כן נוספו הוראות חדשות בקשר עם הסדר השמאים, ובכלל זה, הוראות הנוגעות למידע שצריך להימסר למבוטח ערב ההתקשרות בפוליסת ביטוח רכב וכן

עובר לטיפול בתביעה, בכל הנוגע לתהליך השמאות במקרה תביעה, והוראות שלפיהן גם שומה של שמאי פרטי שלא נבחר באופן אקראי, תהווה השומה הקובעת והיא תחייב את הצדדים בכפוף למנגנון ערעור. חברת הביטוח תהא רשאית להתנות בחירה בשמאי שלא באופן אקראי, בבדיקת הרכב טרם תיקונו. להערכת הקבוצה, להוראות הטיוטה השניה, ככל ויקבלו תוקף מחייב בנוסחם המוצע, תהיה השפעה נרחבת על היבטים תפעוליים ומסחריים הנוגעים לפוליסות ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי), אולם בשלב זה הקבוצה לא יכולה לצפות ו/או לאמוד את היקפה. הערכת הקבוצה בעניין זה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. ההשפעות בפועל עשויות להיות שונות מן ההשפעות המוערכות כאמור, וזאת, בין היתר, כנגזר מההסדר הסופי שייקבע ומהתנהגות הגורמים השונים המעורבים ביישומו.

• בחודש יולי 2019, פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר המאוחד שעניינה "ביטוח תאונות אישיות". במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע הוראות שמטרתן להסדיר את תוכן הכיסוי הביטוחי בענף תאונות אישיות, את אופן הצירוף לביטוח וכן את אופן יישוב התביעות בפוליסה. בהתאם לטיוטה מוצע לקבוע רובד בסיסי לפוליסת תאונות אישיות שיכלול כיסוי מוות, נכות, אשפוז, שברים וימי החלמה וכן מוצע לקבוע כי תקופת הביטוח לא תעלה על שנתיים ותחודש ברצף ביטוחי לפי בקשת המבוטח. בנוסף, מוצע לקבוע הגדרה אחידה ורחבה למונח "תאונה" וכן לבטל חריגים קיימים לכיסוי הביטוחי. מעבר לכך, במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע הוראות ליישוב תביעות נכות מתאונה, ובין היתר, הוראה לפיה במקרה שבו התקבלה בחברה חוות דעת מטעם המוסד לביטוח לאומי הקובעת נכות, תהא חוות דעת זו הקובעת לצורך יישוב התביעה אלא אם היו בידי החברה ממצאים הסותרים חוות דעת זו. בהתאם לטיוטה, ההוראות יחולו על פוליסות לביטוח תאונות אישיות פרט או קבוצתי, למעט פוליסות ביטוח תאונות אישיות שחלות לגביו הוראות חוק הספורט, התשמ"ח-1988 ותקנות הספורט (ביטוח), התשנ"ה-1994, ועל ביטוח תאונות אישיות לתלמידים, אשר יונהגו או יחודשו מיום 1 בדצמבר 2019 וכי ההוראות בכל הנוגע ליישוב תביעות יחולו על תביעות שיתקבלו החל מיום 1 בדצמבר 2019. בנוסף, מוצע לקבוע בטיטה הוראות מעבר, לפיהם, על החברה, לשלוח הודעות למבוטחים קיימים בפוליסות ביטוח תאונות אישיות על אפשרותם להצטרף לפוליסות החדשות. להערכת הקבוצה, יכול ותהיה לטיוטת התיקון השפעה על תמחור המוצר, לרבות על עלות התביעות, על תפעול וניהול המוצר, וכן על אופן שיווקו, ואולם, בשלב זה, הקבוצה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה וההשלכות של הוראות הטיוטה, מאחר והן תלויות, בין היתר, בנוסח הסופי של התיקון. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין נוסח החוזר הסופי, והתנהגות הלקוחות והמתחרים.

• טיוטת תקנות הביטוח הלאומי (העברת סכום שנתי ממבטח למוסד בעד תאונות דרכים), התשע"ט-2019. בהמשך לאמור בסעיף 7.1.4.1(א) לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי שעניינו זכות השיבוב של המוסד כלפי מבטחים מכוח סעיף 328א לחוק הביטוח הלאומי, פורסמה בחודש יוני 2019, טיוטת תקנות הביטוח הלאומי (העברת סכום שנתי ממבטח למוסד בעד תאונות דרכים), התשע"ט-2019. עניינה של הטיוטה הוא בקביעת סכום השיבוב, אופן חלוקתו ועדכונו, וכן הוראות בנוגע להשבת כספים מחברות הביטוח למל"ל בגין תאונת דרכים שאירעו בין השנים 2014-2018, אשר המל"ל לא הגיש לגביהן תביעות למבטח לפי חוק המל"ל, בשיעורים משתנים הנעים בין כ-10.98% ל-11.76% מדמי הביטוח. כמו כן, בהתאם לטיוטה, החל מיום 1 בינואר 2020, יום תחילת התקנות ועד ליום 31 בדצמבר 2023 יעמוד סכום השיבוב של כל מבטח למל"ל על שיעור של 9.74% מדמי הביטוח שנגבו על ידו בחודש הקודם. סכום השיבוב צפוי להתעדכן פעמיים נוספות, ביוני 2020 ובינואר 2024. יצוין, כי מדובר בטיטה אשר מצויה בהליך של שימוע

מול החברות לעניין גובה ואופן ההתחשבנות. יצוין, כי אם וככל ששיעורי ההעברה מדמי הביטוח בגין השנים 2014-2018 הנ"ל יכנסו לתוקף במסגרת התקנות בנוסחן הסופי, תהיה לכך השפעה שלילית על סכומי התחייבויות הקבוצה בענפים הרלבנטיים.

1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

1.4.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

1.4.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

מרבית האינדיקטורים לפעילות המשק שפורסמו בחודשים האחרונים תומכים בהערכה שהמשק המשיך לצמוח בקצב נאה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019. גם נתוני שוק העבודה מעידים כי המשק מצוי בסביבת תעסוקה מלאה: שיעור האבטלה ירד לשפל היסטורי, שיעור התעסוקה התייצב ברמת שיא ונמשכת עליית השכר, בהובלת המגזר העסקי. יצוין, שעל פי תחזית בנק ישראל, התוצר צפוי לצמוח בשנת 2019 בכ- 3.1%, קצב נמוך במעט בהשוואה לתחזית הקודמת, ובשנת 2020 הוא צפוי לצמוח בכ- 3.0%.

ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש ספטמבר 2019 עלו המחירים בשיעור של כ- 0.3%, מתחת ליעד האינפלציה, כאשר אינפלציית הליבה (המדד ללא אנרגיה, פירות וירקות והתערבות ממשלתית) עלתה בשיעור של כ- 0.7%. ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בסוף חודש ספטמבר 2019, עלו מחירי הדירות (שאינם חלק ממדד המחירים לצרכן) בכ- 1.3%. מספר העסקאות המשיך לגדול, בפרט בקרב הרוכשים דירה ראשונה, לצד הירידה המתמשכת בהשקעה בבנייה למגורים. היקף המשכנתאות ממשיך להתרחב, וריבית המשכנתאות ירדה.

הגירעון התקציבי המצטבר ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בסוף חודש ספטמבר 2019 הגיע לכ- 3.3% תוצר, מעל היעד של 2.9%, בעיקר בגלל גידול בהוצאות הממשלה. כתוצאה מאי הוודאות לגבי הצעדים בהם תנקוט הממשלה לאחר הקמתה בכדי לצמצם את הגירעון, קיימת אי בהירות לגבי ההתפתחויות בכלכלה המקומית.

תמונת המקרו של הכלכלה העולמית ממשיכה להצביע על התמתנות בקצב הצמיחה ובאינפלציה. הסיכונים העיקריים הנשקפים הם האפשרות להחרפה ב"מלחמת הסחר" (למרות ההתקדמות במגעים בין ארה"ב לסין), הסיכון הפוליטי באירופה והחשש שבריטניה תפרוש מהאיחוד האירופי ללא הסדר, הסיכון הפוליטי במפרץ הפרסי והחשש להאטה בסין. ההאטה בסחר העולמי נמשכת ובניגוד למגמה בשנים האחרונות, קצב הגידול בסחר צפוי להיות נמוך מקצב הגידול בתמ"ג העולמי כאשר במקביל קיים צפי לחידוש תהליך ההרחבה המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים.

בארה"ב, ה- **FED** הוריד שוב את הריבית ב- 0.25 נקודות אחוז, וההערכות בשווקים הן שהריבית עשויה להוסיף לרדת השנה בשל התגברות הסיכונים והירידה בציפיות לאינפלציה.

באירופה התמונה הכללית מצביעה עדיין על חולשה, והייצור התעשייתי מוסיף להתכווץ, ומעיב בעיקר על כלכלת גרמניה מוטת התעשייה. האינפלציה בגוש האירו נותרה נמוכה וה- **ECB** הפחית, כצפוי, את הריבית ב- 0.1 נקודות אחוז, ונקט בצעדי הרחבה משמעותיים נוספים. בבריטניה נותרו הסיכונים גבוהים בהשפעת הברקזיט, ואי-הוודאות צפויה להכביד על הפעילות הכלכלית בחודשים הקרובים.

הצמיחה בסין הוסיפה להתמתן והשלכות מלחמת הסחר וההאטה בקצב הצמיחה הביאו את הממשל להמשיך בצעדי הרחבה מוניטריים.

באמצע ספטמבר עלה מחיר הנפט בחדות לאחר הפגיעה במתקן הנפט הסעודי, אך לאחר מכן ירד חזרה לסביבה שאפיינה אותו לאורך הרבעון השלישי.

1.4.3 שוקי האג"ח והמניות

לאחר ירידות חדות שנרשמו במדדי המניות העולמיים ברבעון הרביעי של שנת 2018, נרשמו עליות חדות בתשעת החודשים הראשונים של 2019. מדד MSCI World עלה בשיעור של כ- 15.7% במהלך התקופה האמורה. בסיכום תשעת החודשים הראשונים של 2019, עלה מדד ת"א 35 בשיעור של כ- 9.4%, ומדד ת"א 90 עלה בכ- 27.2%. בלטו לחיוב במיוחד מדד ת"א נדל"ן שעלה בכ- 55.3% ומדד ת"א פיננסים שעלה בכ- 20.5%. מדדי המניות האמריקאים העיקריים (הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה- S&P 500) עלו בשיעורים חדים של 15-22%. מדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 10.1%, מדד הדאקס הגרמני עלה בכ- 17.7% ומדד הקאק הצרפתי עלה בכ- 20.0%. מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 9.1%, ומדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ- 10.2%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ- 8.3%, ומדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ- 6.5%.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2019, יוסף שיערו היציג של השקל מול הדולר בשיעור משמעותי של כ- 7.1%, כאשר מול האירו יוסף השקל בשיעור של כ- 11.3. יתרות המט"ח של בנק ישראל הסתכמו בסוף חודש ספטמבר 2019, בכ- 119.5 מיליארד דולר.

2. המצב הכספי

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

2.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

ליום			
31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2018	30 בספטמבר 2019	במיליוני ש"ח
27,109	27,741	30,209	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
18,823	18,854	19,655	השקעות פיננסיות אחרות
8,092	8,294	8,330	נכסים אחרים
54,024	54,889	58,194	סך כל הנכסים
3,758	3,839	4,005	הון
			התחייבויות:
19,477	19,643	20,116	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
26,636	27,395	29,801	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)
1,982	1,861	2,034	התחייבויות פיננסיות
2,170	2,151	2,238	התחייבויות אחרות
54,024	54,889	58,194	סך כל ההון וההתחייבויות

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות.)

סך הנכסים של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2019 עומד על סך של 58,194 מיליוני ש"ח לעומת סך של 54,024 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2018. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מהכנסות מהשקעות על הנכסים ומדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח.

סך ההתחייבויות של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2019 עומד על סך של 54,190 מיליוני ש"ח לעומת סך של 50,265 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2018. הגידול בסך ההתחייבויות נבע בעיקר מהכנסות מהשקעות שהושגו על הנכסים ונזקפו להתחייבויות ומדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח.

2.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה:

ליום 31 בדצמבר	% שינוי	ליום 30 בספטמבר		במיליוני ש"ח
		2018	2019	
27,109	8.9%	27,741	30,209	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה
115,005	13.1%	116,439	131,655	עבור עמיתי קרנות פנסיה
27,142	11.8%	27,230	30,441	עבור עמיתי קופות גמל
169,256	12.2%	171,410	192,304	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (**)

(* הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה).

2.1.3 ההון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 30 בספטמבר 2019, הסתכם בכ- 3,995 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 3,746 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018. הגידול בהון נובע בעיקר מרווח כולל בסך של כ- 352 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח ובניכוי דיבידנד שחולק בסך של 100 מיליוני ש"ח.

2.1.4 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח - מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II" (להלן: "חוזר סולבנסי"). מטרת החוזר הינה לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות הדירקטיבה המכונה "SOLVENCY II" שאומצה על ידי האיחוד האירופאי ולהביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידה באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק. החוזר קובע כיצד על חברות הביטוח ליישם את משטר כושר הפירעון המבוסס סולבנסי אשר מונהג באיחוד האירופאי החל מינואר 2016. היקף דרישות ההון מחברות הביטוח, בהתאם להוראות, יכנסו לתוקף באופן מדורג, החל מיום 30 ביוני 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2024.

בחודש דצמבר 2017, פורסם חוזר שעניינו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים, ביקורת על ידי רואה החשבון המבקר ודרישות הגילוי לגביו (להלן: "חוזר הגילוי"). יצוין, כי חברות הביטוח בקבוצה קיבלו, בחודש דצמבר 2017, את אישור הממונה כי ביצעו ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות משטר סולבנסי בהתאם להוראות חוזר הגילוי.

בחודשים פברואר ומרס 2018, החליטו דירקטוריוני מנורה מבטחים ביטוח ושומרה על קביעת "הון יעד" לצורך חלוקת דיבידנד. הון היעד הינו תוספת להון העצמי מעבר להון הנדרש לכושר פירעון (SCR). הון היעד שנקבע על ידי החברות, הינו בשיעור של 10% מעל להון הנדרש ושיעור של 2% מעל להון הנדרש, בהתאמה, נכון ל- 31 בדצמבר, 2017, אשר הולך ומתעצם בהדרגה (בתוספת גידול שנתי בשיעור של כ- 0.7% במנורה ביטוח וכ- 0.86% בשומרה) כך שמתום תקופת ההתאמה של הוראות הסולבנסי (בשנת 2024) ואילך, יעמוד הון היעד על שיעור של 15% ו- 8%, בהתאמה. מובהר כי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה ביחס כושר פירעון זה בכל נקודת זמן.

לפירוט אודות מדיניות, דרישות הון ומשטר ההון החל על החברה, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

דרישות הון לפי משטר הסולבנסי (באלפי ש"ח)

מנורה ביטוח		יחס כושר פירעון וסף הון		א. יחס כושר פירעון	
ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2018		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח			
				ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:	
4,440,212	4,658,894	4,440,212	4,658,894	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
2,232,785	2,593,632	3,602,956	3,876,974	הון נדרש לכושר פירעון	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
2,207,427	2,065,262	837,256	781,920	עודף	עודף (*)
		123.2%	120.2%		יחס כושר פירעון (%)

(**) שינויים בהון העצמי ממועד החישוב שנכללו בתוצאות

(א) ביום 3 ביוני, 2019 חילקה מנורה ביטוח דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח לבעלי המניות. סכום זה נוכה מההון העצמי המוכר כפי שחושב ומוצג ליום 31 בדצמבר, 2018.

(ב) ביום 31 במרס, 2018 חילקה מנורה ביטוח דיבידנד בסך של 60 מיליוני ש"ח לבעלי המניות. סכום זה נוכה מההון העצמי המוכר כפי שחושב ומוצג ליום 31 בדצמבר, 2017.

שינויים בהון העצמי ובהון הנדרש ממועד החישוב שלא נכללו בתוצאות

(א) בתחילת חודש יולי 2019 ביצעה מנורה ביטוח פדיון קרן של הון רובד 2 בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח. בהתחשב בשינוי האמור, עד למועד הדוח, מועד הפרסום לראשונה של יחס כושר פירעון בגין נתוני 31 בדצמבר, 2018, עודף ההון היה קטן בכ- 44 מיליוני ש"ח לכ- 738 מיליוני ש"ח ויחס כושר פירעון היה עומד על כ- 119%.

(ב) 1. בחודש פברואר 2018 ביצעה מנורה ביטוח גיוס הון רובד 2 בסך של כ- 254 מיליוני ש"ח.
2. בחודש יולי 2018 ביצעה מנורה ביטוח פדיון קרן של הון רובד 2 בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח. בהתחשב בסך השינויים ההוניים האמורים עד חודש אוגוסט 2018, מועד הפרסום לראשונה של יחס כושר פירעון בגין נתוני 31 בדצמבר, 2017, עודף ההון היה גדל בכ- 210 מיליוני ש"ח לכ- 1,048 מיליוני ש"ח ויחס כושר פירעון היה עומד על כ- 129%.

ג. סף ההון (MCR)

1,003,025	997,090	סף הון (MCR)
3,579,980	3,636,915	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

שומרה ביטוח

א. יחס כושר פירעון

ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 30 ביוני, 2019		ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 30 ביוני, 2019	
אלפי ש"ח			אלפי ש"ח		
		עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:			ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:
575,938	683,992	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	575,938	683,992	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
338,724	331,009	הון נדרש לכושר פירעון	502,502	495,467	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
237,214	352,983	עודף	73,436	188,525	עודף (*)
			114.6%	138.1%	יחס כושר פירעון (%)

ב. סף ההון (MCR)

152,426	148,954	סף הון (MCR)
575,938	683,992	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשע"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים מהנדסים"), נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 263 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך המאזן חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד בסך של 20 מיליוני ש"ח וכ- 1.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לפרטים ראה סעיף 11.3 להלן.

לחברה חברה נכדה נוספת (מנורה מבטחים חיתום וניהול בע"מ) אשר חלות עליה הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להן, לפי העניין (ראה גם באור 5 לדוחות הכספיים).

3. תוצאות פעילות

3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
7,641	9.7%	1,858	2,038	0.6%	5,752	5,784	פרמיות שהורווחו ברוטו
6,682	10.8%	1,611	1,786	(0.1%)	5,030	5,022	פרמיות שהורווחו בשייר
682	(68.6%)	937	294	69.6%	1,667	2,826	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
870	(4.1%)	267	256	11.3%	693	772	הכנסות מדמי ניהול
211	7.7%	54	58	5.0%	158	166	הכנסות מעמלות
9	4.7%	2	2	(37.4%)	8	5	הכנסות אחרות
							תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
5,643	(2.5%)	2,031	1,979	25.2%	5,403	6,765	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,454	1.6%	359	365	1.7%	1,081	1,099	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
737	(3.9%)	185	178	(1.9%)	550	540	הוצאות מימון
95	(47.0%)	24	13	(13.7%)	89	76	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
(28)		(4)	4		-	11	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
496		269	(134)	(25.7%)	432	321	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
165		90	(40)	(20.9%)	140	111	
331		179	(94)	(28.1%)	292	210	רווח נקי (הפסד)
183		194	(89)	34.2%	263	353	רווח (הפסד) כולל

3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
1,651	(5.9%)	413	388	(6.2%)	1,244	1,167	רכב רכוש
798	(5.8%)	200	188	(6.1%)	603	566	רכב חובה
584	(1.2%)	148	146	(0.8%)	438	434	ענפי רכוש ואחרים
328	7.7%	82	88	4.2%	246	256	ענפי חבויות אחרים
3,361	(3.7%)	843	812	(4.2%)	2,531	2,425	סך תחום ביטוח כללי
							פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים
2,277	1.6%	565	574	3.7%	1,683	1,746	פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים
1,102	71.8%	212	364	(8.8%)	874	797	סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים
3,379	20.8%	777	938	(0.6%)	2,557	2,543	פרמיות בגין חוזי השקעה (*)
1,201	(7.5%)	317	293	(8.4%)	889	814	סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
4,580	12.6%	1,094	1,231	(2.6%)	3,446	3,357	
901	21.1%	238	288	22.8%	664	816	תחום בריאות
8,842	7.2%	2,175	2,331	(0.7%)	6,641	6,598	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו
7,641	9.7%	1,858	2,038	0.5%	5,752	5,784	סה"כ פרמיות בדוח רווח והפסד (*)

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

3.3 רווח כולל מתחומי פעילות:

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:							
134		125	(60)	(49.2%)	226	115	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
23		23	(149)	343.1%	(40)	(178)	בריאות
219	(35.4%)	106	68	148.7%	204	507	ביטוח כללי
377		254	(140)	14.0%	390	445	סך רווח כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)*
(103)	(68.8%)	38	12		-	90	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
274		292	(128)	37.1%	390	535	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
91		98	(39)	43.7%	127	182	רווח (הפסד) כולל
183		194	(89)	34.1%	263	353	מיוחס ל:
180		193	(90)	34.6%	261	351	בעלי מניות בחברה
3	(20.9%)	1	1	(20.2%)	2	2	זכויות שאינן מקנות שליטה
183		194	(89)	34.1%	263	353	רווח (הפסד) כולל

(* כולל בעיקר תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר בניכוי הוצאות מימון.)

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. **מרווח פיננסי:** בתקופת הדוח חלה עליה במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התשואה המובטחת למבוטחים) אשר השפיעה על תוצאות הקבוצה. העלייה ברווח לפני מס בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד הינה בסך של כ- 318 מיליוני ש"ח. בתקופה של שלושה חודשים חלה ירידה במרווח הפיננסי. הירידה ברווח לפני מס בתקופה של שלושה חודשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד הינה בסך של כ- 78 מיליוני ש"ח, לפני מס.

ב. **ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה משינויים בריבית בתקופת הדוח, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 483 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 239 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 213 מיליוני ש"ח בבריאות וגידול בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). בתקופה המקבילה אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 34 מיליוני ש"ח (גידול של כ- 62 מיליוני שקלים בבריאות, גידול של כ- 5 מיליון ש"ח בביטוח כללי וקיסון בסך של כ- 33 מיליוני ש"ח בביטוח חיים).

ברבעון השלישי של השנה הגדילה הקבוצה את הפרשה לעתודות בסך של כ- 353 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 170 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 159 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וגידול של כ- 24 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד, הגדילה הקבוצה את הפרשה לעתודות בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול של כ- 3 מיליוני ש"ח בביטוח כללי וקיסון של כ- 3 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות).

ג. **חוזר עדכון לוחות התמותה:** בהמשך למפורט בסעיף 1.3.14.2 לעיל, החוזר משפיע בעיקר על ההתחייבויות לקצבה בביטוח חיים וכן על העתודות לביטוח סיעודי במגזר בריאות. בהמשך לאמור, הקבוצה הגדילה את התחייבויותיה הביטוחיות בסך של כ- 34 מיליוני ש"ח (כ- 26 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, כ- 8 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות).

ד. **ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי:** בהמשך לאמור בסעיף 7.1.4.1 בפרק "דוח תיאור עסקי התאגיד" ובביאור 36 א.5.ב.6 בדוח התקופתי, ניתן על-ידי בית-המשפט העליון, ביום 8 באוגוסט 2019, פסק דין שעניינו ריבית ההיוון. בפסק הדין נקבע, בהתבסס בין היתר על המלצות הוועדה הבין משרדית שהוקמה לבחינת ריבית ההיוון הראויה לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ("ועדת קמיניץ"), כי שיעור ריבית ההיוון ימשיך לעמוד על 3% עד להכרעה אחרת של המחוקק. פסק הדין התייחס גם לריבית ההיוון בתביעות שיבוב של המל"ל, וציין, כי מן הראוי שריבית ההיוון לצורך השיבוב על ידי המל"ל תהיה זהה לריבית ההיוון בנזיקין. כתוצאה מקביעות בית המשפט העליון כאמור, הקבוצה הקטינה את התחייבויותיה הביטוחיות. השפעת פסק הדין על הרווח (לפני מס) של הקבוצה בתקופת הדוח הינה בסך של כ- 216 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 90 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 0.4 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 12 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 38 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

השינוי ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות בתקופת הדוח ומירידה בהוצאות מימון לעומת התקופות המקבילות אשתקד ומקטון בהכנסות מהשקעות ומירידה בהוצאות מימון בתקופה של שלושה חודשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

3.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

במיליוני ש"ח	1-9/2019	1-9/2018	% שינוי	7-9/2019	7-9/2018	% שינוי	1-12/2018
פרמיות שהורווחו ברוטו	2,543	2,557	(0.6%)	938	777	20.8%	3,379
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	2,556	1,394	83.4%	248	817	(69.7%)	371
הכנסות מדמי ניהול	770	691	11.3%	256	267	(4.1%)	867
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	17	22	(19.8%)	7	7	(9.2%)	26
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	4,958	3,546	39.8%	1,243	1,455	(14.6%)	3,280
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	416	399	4.4%	135	132	2.1%	535
רווח (הפסד) לפני מס	40	219	(81.6%)	(81)	112	(81.6%)	165
רווח (הפסד) כולל לפני מס	115	226	(49.2%)	(60)	125	(49.2%)	134

תוצאות פעילות ביטוח חיים

במיליוני ש"ח	1-9/2019	1-9/2018	% שינוי	7-9/2019	7-9/2018	% שינוי	1-12/2018
פרמיות שהורווחו ברוטו	2,543	2,557	(0.6%)	938	777	20.8%	3,379
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	2,347	1,179	99.2%	223	748	(70.2%)	101
הכנסות מדמי ניהול	256	200	28.2%	81	96	(16.4%)	209
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשירי	17	22	(19.8%)	7	7	(9.2%)	26
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	303	284	6.3%	99	93	6.7%	382
הוצאות הנהלה וכלליות	151	159	(5.1%)	50	53	(5.8%)	215
רווח (הפסד) לפני מס	(135)	80		(142)	56		(17)
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(60)	88		(120)	68		(48)

הקיטון בפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (בשיעור של כ- 1%) נובע מירידה בהכנסות מפרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח, בעיקר בשל ירידה במכירת מוצרי הגיל השלישי וירידה בניוד נכנס. בניטרול השפעת הפרמיות החד-פעמיות חל גידול בפרמיות השוטפות בסך של כ- 63 מיליוני ש"ח (שיעור של כ- 3.7%), שנובע בעיקר ממכירות חדשות אשתקד שקיבלו ביטוי מלא בתקופת הדוח, מגידול ריאלי בשכר ומעליה במדד המחירים לצרכן.

הגידול בפרמיות שהורווחו ברבעון השלישי של השנה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (בשיעור של כ- 21%) נובע בעיקר מעליה בהכנסות מפרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 152 מיליוני ש"ח, זאת בשל עליה במכירת פוליסות המיועדות להסדרי פרישה ופרישה מוקדמת ומוצרי הגיל השלישי. בניטרול השפעת הפרמיות החד-פעמיות חל גידול בפרמיות השוטפות בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח (שיעור של כ- 1.5%), שנובע בעיקר ממכירות חדשות אשתקד שקיבלו ביטוי מלא בתקופת הדוח, מגידול ריאלי בשכר ומעליה במדד המחירים לצרכן.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 814 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 889 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, וברבעון השלישי של השנה הסתכמו התקבולים בסך של כ- 293 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 317 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 774 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 575 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 3.57% לעומת שיעור של כ- 2.80%, בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות גדל, בעיקר כתוצאה מניוד יוצא של הפקדות חד פעמיות בפרט של כספי הגיל השלישי וכן מניוד כספים לקרנות הפנסיה כתוצאה מהתגברות התחרות.

הפדיונות ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 251 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 181 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת ברבעון השלישי של השנה הינו כ- 3.36% לעומת כ- 2.58%, ברבעון המקביל אשתקד. שיעור הפדיונות גדל, בעיקר כתוצאה מניוד יוצא של הפקדות חד פעמיות בפרט של כספי הגיל השלישי וכן מניוד כספים לקרנות הפנסיה כתוצאה מהתגברות התחרות.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 592 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 525 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וברבעון השלישי של השנה הסתכמו הפדיונות בסך של כ- 224 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 153 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 88 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי בהפסד הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מירידה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגין ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים בסך של כ- 272 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (כמפורט בסעיף 33.3 לעיל), מגידול בהפרשה בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח בשל הוראות חוזר עדכון לוחות תמותה (כמפורט בסעיף 33.3 לעיל), מהתפתחות אקטוארית וחיטומית שלילית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, ומגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ובהוצאות עמלות, הוצאות שיווק, והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

מנגד, חלה עליה במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התחייבויות למבוטחים) בסך של כ- 111 מיליוני ש"ח, וגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח (מתוכם גידול בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים כתוצאה מתשואה ריאלית חיובית גבוהה יותר שהושגה במהלך תקופת הדוח בפוליסות תלויות התשואה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) ומעליה בדמי הניהול הקבועים בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הסתכם בכ- 120 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

השינוי בהפסד הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מירידה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגין ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים בסך של כ- 161 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (כמפורט בסעיף 33.3 לעיל), מהתפתחות אקטוארית וחיטומית שלילית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 27 מיליוני ש"ח, ומקטון בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח (מתוכם קטון בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים כתוצאה מתשואה ריאלית חיובית נמוכה יותר שהושגה במהלך הרבעון בפוליסות תלויות התשואה, בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד ומעליה בדמי הניהול הקבועים בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). מנגד, חלה עליה במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התחייבויות למבוטחים) בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 30 בספטמבר 2019, הסתכמו בסך של כ- 29,387 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 27,318 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018, עלייה של כ- 2,069 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 7.6%.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (ק"ן י')

1-12/2018	7-9/2018	7-9/2019	1-9/2018	1-9/2019	
(1.53%)	2.34%	1.76%	2.64%	7.96%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.12%)	1.86%	1.38%	1.85%	6.69%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(0.36%)	2.55%	1.05%	3.76%	8.50%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(0.95%)	2.06%	0.67%	2.97%	7.22%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן 'י' החדשה)

1-12/2018	7-9/2018	7-9/2019	1-9/2018	1-9/2019	
(1.53%)	2.34%	1.76%	2.64%	7.96%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.49%)	2.09%	1.50%	1.89%	7.15%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(0.36%)	2.55%	1.05%	3.76%	8.50%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(1.33%)	2.30%	0.80%	3.00%	7.69%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול

1-12/2018	7-9/2018	7-9/2019	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
(378.4)	585.3	127.8	757.9	1,879.7	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
209.1	52.9	56.5	155.1	166.6	דמי ניהול קבועים
-	43.3	24.0	44.9	89.9	דמי ניהול משתנים
209.1	96.2	80.5	200.0	256.5	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

כתוצאה מהעליות בשוק ההון בתקופת הדוח, הושגה תשואה ריאלית חיובית (ברוטו) בשיעור של כ- 7.96%. כפועל יוצא, הקבוצה החלה לגבות דמי ניהול משתנים החל בחודש ינואר 2019 מועד בו כוסה ההפסד הריאלי המצטבר שנגרם כתוצאה מירידות בשוק ההון בשנת 2018.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 256 מיליוני ש"ח לעומת כ- 200 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העליה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח בסך של כ- 90 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וזאת כתוצאה מתשואה ריאלית גבוהה יותר שנזקפה למבוטחים בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מדמי הניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 81 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 96 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 43 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד וזאת כתוצאה מתשואה ריאלית חיובית נמוכה יותר שהושגה ברבעון השלישי של השנה לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

תוצאות פעילות הפנסיה

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
533	0.8%	138	140	2.9%	398	409	הכנסות מדמי ניהול רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
(1)		1	-	253.0%	1	4	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
116	(15.0%)	30	25	(3.8%)	88	85	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
245	2.0%	62	63	1.3%	185	187	
171	6.9%	48	51	12.3%	126	142	רווח לפני מס
171	7.3%	48	51	12.1%	126	142	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 131,655 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 116,439 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2018, גידול של כ- 13%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 9,565 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 8,757 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 9%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 3,415 מיליוני ש"ח לעומת גבייה של כ- 3,128 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 9%.

בתקופת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 142 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 126 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקרו מעליה בדמי הניהול בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, בעיקר כתוצאה מעליה בהיקף הנכסים המנוהלים וכן מקיטון בעמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

ברבעון השלישי של השנה, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 51 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 48 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקרו מעליה בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח ומירידה בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק, והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, ומנגד מעליה בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של 1 מיליון ש"ח ומירידה בהכנסות מהשקעות בסך של 1 מיליון ש"ח.

תוצאות פעילות קופות הגמל

תוצאות הפעילות בענף הגמל המתבצעת בחברות מאוחדות, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים.

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
125	11.6%	32	36	11.3%	93	104	הכנסות מדמי ניהול רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
270	(64.2%)	68	24	(4.4%)	214	204	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
274	(65.7%)	64	22	(11.7%)	214	189	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
37	11.8%	9	10	10.4%	26	29	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
73	(0.2%)	18	18	3.5%	55	57	
11	9.6%	9	10	175.5%	12	34	רווח לפני מס
12	9.0%	9	10	174.4%	12	34	רווח כולל לפני מס

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 30,441 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ- 4,789 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים בסך של כ- 27,230 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,752 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 30 בספטמבר, 2018, גידול של כ- 12%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים

בסך של כ- 2,180 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,911 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 14%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 742 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 675 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה של כ- 10%.

בתקופת הדוח נרשם רווח כולל לפני מס בסך של כ- 34 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 22 מיליוני ש"ח. השינוי ברווח נובע מגידול במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התחייבויות לעמיתים) בקופות גמל מבטיחות תשואה בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, מגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, ומנגד מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח.

ברבעון השלישי של השנה נרשם רווח בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע מגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח. ומנגד מקיטון במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התחייבויות לעמיתים) בקופות גמל מבטיחות תשואה בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח ומגידול בהוצאות הנהלה וכלליות הוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח.

3.4.2 תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לשלושה תחומי פעילות: רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

במיליוני ש"ח	1-9/2019	1-9/2018	% שינוי	7-9/2019	7-9/2018	% שינוי	1-12/2018
פרמיות ברוטו	2,531	2,564	(1.3%)	784	777	0.8%	3,282
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	146	177	(17.8%)	19	59	(68.0%)	205
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	114	96	18.6%	39	36	9.4%	132
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	1,152	1,468	(21.5%)	427	464	(8.1%)	1,918
הוצאות הנהלה וכלליות	458	484	(5.3%)	153	161	(5.0%)	649
	77	83	(7.6%)	22	28	(19.5%)	112
רווח לפני מס	426	245	74.0%	76	106	(28.2%)	315
רווח כולל לפני מס	507	204	148.7%	68	106	(35.4%)	219

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

במיליוני ש"ח	1-9/2019	1-9/2018	% שינוי	7-9/2019	7-9/2018	% שינוי	1-12/2018
פרמיות ברוטו	587	602	(2.5%)	177	181	(2.0%)	771
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	74	88	(15.8%)	9	30	(71.0%)	101
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	270	476	(43.3%)	138	145	(5.2%)	648
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	56	61	(8.2%)	19	20	(3.6%)	82
הוצאות הנהלה וכלליות	26	28	(5.9%)	8	9	(13.6%)	38
רווח לפני מס	199	42	369.2%	4	27	(86.7%)	23
רווח (הפסד) כולל לפני מס	250	19	1198.2%	0	27	(98.9%)	(35)

מיליוני ש"ח, גידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח, קיטון בהוצאות עמלה בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח ומגידול בהכנסות מעמלות מבטחי משנה בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח. מנגד, קיטון כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון על ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח.

המעבר להפסד ברבעון השלישי לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקר מקיטון בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, וכתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון על ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, ומנגד, מקיטון בהוצאות עמלה בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, מקיטון בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, מגידול בהכנסות מעמלות מבטחי משנה בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, ומהטבה בתוצאות החיתומיות והתפתחות תביעות (כולל פרמיה בחסר) ואמדנים אקטואריים בסך של כמיליון ש"ח.

3.4.3 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2018	% שינוי	7-9/2018	7-9/2019	% שינוי	1-9/2018	1-9/2019	במיליוני ש"ח
901	21.1%	238	288	22.8%	664	816	פרמיות שהורווחו ברוטו
30	(76.0%)	10	2	37.0%	29	39	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
17	3.2%	5	5	14.4%	12	14	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
445	175.9%	112	310	68.2%	390	655	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
280	17.7%	68	80	13.9%	208	236	הוצאות הנהלה וכלליות
44	37.0%	11	15	32.8%	31	41	
29		21	(151)	356.7%	(41)	(189)	רווח (הפסד) לפני מס
23		23	(149)	343.1%	(40)	(178)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

העלייה בפרמיות נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות, בין היתר, מביטוח סיעודי לחברי קופת חולים לאומית שהחל בחודש אפריל 2019.

הגידול בהפסד נובע בעיקר, מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות שמשפיעה על בדיקת נאותות העתודות אשר גרם לגידול בהוצאה בסך של כ- 151 מיליוני ש"ח, מהשפעות טיטת חוזר עדכון לוחות תמותה בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, מעלייה בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח, ומגידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח כתוצאה מהגידול במכירות, ומנגד מגידול במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התשואה המובטחת למבוטחים) בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח, ומגידול ברווח החיתומי בסך של כ- 51 מיליוני ש"ח.

השינוי ברווח ברבעון השלישי לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקר מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות שמשפיעה על בדיקת נאותות העתודות אשר גרם לגידול בהוצאה בסך של כ- 162 מיליוני ש"ח, מקיטון במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התשואה המובטחת למבוטחים) בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח, מעלייה בהוצאות עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח ומגידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח כתוצאה מהגידול במכירות, ומנגד מגידול ברווח החיתומי בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח.

4. תזרים מזומנים

במיליוני ש"ח	1-9/2019	1-9/2018	% שינוי	7-9/2019	7-9/2018	% שינוי	1-12/2018
תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):							
שוטפת	858	12	7316.3%	4	557	(99.4%)	(497)
השקעה	(94)	(126)	(25.2%)	(50)	15		(271)
מימון	(13)	14		106	(185)		12
הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים	(24)	12		(5)	(6)	(22.8%)	28
גידול (קטון) ביתרת המזומנים	727	(89)		55	380	(85.5%)	(729)
יתרת מזומנים לתום תקופה	2,904	2,817	3.1%	2,904	2,817	3.1%	2,177

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה בסך של כ- 1,982 מיליוני ש"ח לעומת 1,809 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2018.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,895 מיליוני ש"ח. לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 401 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שתי סדרות אג"ח (כאשר אחת נוספת נפרעה במלואה בחודש יולי 2019, לפרטים ר' סעיף 1.3.7 לעיל) ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 6 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים פיננסיים נזילים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 227 מיליוני ש"ח, ונכון למועד אישור הדוח, קווי אשראי בלתי מנוצלים בבנקים בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, העומדים לרשותה לצרכי פעילותה השוטפת. במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב.

חלק ב' - דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכוני שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכוני שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות ביטוח. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא חל שינוי מהותי בחשיפות החברה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2018.

חלק ג' - היבטי ממשל תאגידי

7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד:

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה, ובכלל זה, ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ ויר"ר ועדת מאזן), יונל כהן, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג הינו חבר במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 21 בנובמבר 2019. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה ומנהלים בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה יהודה בן אסאייג, מנכ"ל; רן קלמי, מנהל הכספים; דן בר-און, האקטואר הראשי; נעמה חשמונאי אקטוארית ממונה (ביטוח כללי); רגינה אדין-חייקין, אקטוארית ממונה (ביטוח חיים); זיו כהן, מנהל תחום חשבות וכספים מנורה מבטחים ביטוח, רוני לרר, הממונה על האכיפה הפנימית והציות ונציגת מזכירות חברה.

טיוטת הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 30 בספטמבר 2019, לרבות דוח הדירקטוריון, והדוחות הכספיים, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורת הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

למעט פירעון סופי ומלא של אגרת חוב (סדרה א') ותשלום שני של קרן אגרות החוב (סדרה ב'), הכל כמפורט בסעיף 1.3.7 לעיל, לא חל שינוי מהותי ביחס לאמור בסעיף 8 לדוח הדירקטוריון בדוח התקופתי.

חלק ה' - הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2018, למעט בנוגע לאמזן התחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי בקשר לשינוי בריבית ההיוון, כמפורט בסעיף 3.3 לעיל ובבאור 7ה לדוחות הכספיים.

10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 30 ספטמבר, 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

11. אירועים לאחר תאריך המאזן

11.1 תשלום ריבית אג"ח סדרה ג'

בחודש אוקטובר 2019, שילמה החברה ריבית בסך של כ- 6.8 מיליוני ש"ח בגין אג"ח סדרה ג'.

11.2 הפסקת שיווק פוליסות סיעוד (פרט)

בחודש אוקטובר 2019, ועל רקע המשך ירידת הריבית במשק, הודיעה מנורה מבטחים ביטוח לסוכניה כי תפסיק לשווק את כלל תכניות ביטוח הסיעוד הפרטיות, וזאת בתוקף מידי ועד להודעה חדשה, תוך שהיא פועלת ליצירת מוצר חדש שיותאם לתנאי השוק.

11.3 השקעה בחברה מוחזקת - שטר הון

בחודש אוקטובר 2019, השקיעה החברה סך של 25 מיליוני ש"ח כנגד שטר הון (הון משני) באי.אר.אן. בתנאים כמפורט בשטר. מועד הפידיון של השטר נקבע ל- 31 בדצמבר 2025.

11.4 דיבינדנד מחברות מוחזקות

בחודש נובמבר 2019, חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, מנורה מבטחים מהנדסים, ואי.אר.אן, דיבינדנדים בסך של 20 מיליוני ש"ח, בסך של 1.3 מיליוני ש"ח, ובסך של 1.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

11.5 גיוס הון רובד 2- חברה בת

בחודש נובמבר 2019, החליטה מנורה מבטחים ביטוח לגייס, בהנפקה פרטית למשקיע מוסדי, כתבי התחייבות נדחים בסך של 150 מיליוני ש"ח, בני 1 ש"ח ע.ג. כל אחד, צמודים למדד ובמרווח של 1.58% מעל אגרות חוב ממשלתיות למח"מ המתאים למח"מ כתב ההתחייבות, קרי - פירעון בשנת 2034, עם זכות לפירעון מוקדם בשנת 2031; במידה ולא יבוצע פירעון מוקדם תחול תוספת ריבית בשיעור 50% ממרווח הסיכון הנ"ל. כתבי ההתחייבות הנדחים דורגו על ידי מדרוג בדירוג A1.il(hyb) באופק יציב. תמורת כתבי ההתחייבות מהווה הון רובד 2 בהתאם לכללי הסולבנסי.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן

מנהל כללי

ערן גריפל

י"ר הדירקטוריון

רמת גן, 25 בנובמבר, 2019

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;
2. שאר חברי ההנהלה;
3. שי קומפל, מנהל כספים;
4. ניר מורוז, מנהל השקעות ראשי.

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחכונות במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח הרבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח הרבעוני לתקופה שנסתיימה ביום 30.09.2019 (להלן - "הדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), נמצאה הבקרה הפנימית כאפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון וההנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שנמצאה בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על האמור בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2019 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רמת גן, 25 בנובמבר, 2019

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2019 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכת העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישורן או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רמת גן, 25 בנובמבר, 2019

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': דוחות כספיים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2019

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2019

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 11	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
12 - 15	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
16 - 93	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
94 - 98	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר, 2019 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלה לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים של חברות מאוחדות אשר נכסיהן הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר, 2019 והכנסותיהן הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל ההכנסות המאוחדות לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלה של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 51,630 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2019, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 19,524 אלפי ש"ח ולסך של 6,482 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

פיסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר		
	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
1,052,012	1,003,902	1,085,814	נכסים בלתי מוחשיים
2,787	2,525	1,802	נכסי מסים נדחים
1,564,742	1,547,974	1,609,277	הוצאות רכישה נדחות
864,601	852,067	892,335	רכוש קבוע
455,012	473,018	470,552	השקעות בחברות כלולות
70,435	68,855	70,797	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
494,561	485,151	494,728	נדל"ן להשקעה אחר
2,156,255	2,187,131	2,058,655	נכסי ביטוח משנה
43,255	47,333	61,855	נכסי מסים שוטפים
380,849	277,463	268,956	חייבים ויתרות חובה
778,681	869,352	865,958	פרמיות לגבייה
25,160,495	25,402,446	27,736,565	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות:
4,645,618	4,671,287	5,425,960	נכסי חוב סחירים
12,116,304	11,878,887	12,285,471	נכסי חוב שאינם סחירים
503,911	511,001	587,256	מניות
1,556,838	1,793,181	1,356,675	אחרות
18,822,671	18,854,356	19,655,362	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,579,433	2,079,945	2,200,029	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
597,971	737,330	703,339	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	18,445	נכסים המוחזקים למכירה - ראה באור 7'
54,023,760	54,888,848	58,194,469	סך כל הנכסים
27,108,723	27,740,886	30,208,681	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום 30 בספטמבר		
	31 בדצמבר	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
231,616	353,588	384,445	קרנות הון
3,082,150	3,041,195	3,178,597	יתרת עודפים
3,746,180	3,827,197	3,995,456	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
12,268	11,860	9,389	זכויות שאינן מקנות שליטה
3,758,448	3,839,057	4,004,845	סך כל ההון
			<u>התחייבויות</u>
19,477,460	19,643,071	20,116,143	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
26,636,097	27,394,680	29,801,210	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
153,360	225,481	201,496	התחייבויות בגין מסים נדחים
145,068	148,417	162,431	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
14,040	2,733	61,723	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,857,755	1,774,304	1,807,942	זכאים ויתרות זכות
1,981,532	1,861,105	2,034,153	התחייבויות פיננסיות
-	-	4,526	התחייבויות המתייחסות לנכסים המוחזקים למכירה - ראה באור 17'
50,265,312	51,049,791	54,189,624	סך כל ההתחייבויות
54,023,760	54,888,848	58,194,469	סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

שי קומפל מנהל כספים	ארי קלמן מנהל כללי	ערן גריפל יו"ר הדירקטוריון	25 בנובמבר, 2019 תאריך אישור הדוחות הכספיים
------------------------	-----------------------	-------------------------------	--

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]
	2018	2019	2018	2019	
	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	מבוקר		מבוקר		
7,640,870	1,857,524	2,037,704	5,751,877	5,783,559	פרמיות שהורווחו ברוטו
959,179	246,243	251,775	722,052	761,160	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
6,681,691	1,611,281	1,785,929	5,029,825	5,022,399	פרמיות שהורווחו בשייר
681,571	937,275	294,194	1,666,933	2,826,336	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
869,868	267,409	256,487	693,062	771,577	הכנסות מדמי ניהול
210,790	54,179	58,369	158,009	165,905	הכנסות מעמלות
9,166	2,138	2,239	7,888	4,938	הכנסות אחרות
8,453,086	2,872,282	2,397,218	7,555,717	8,791,155	סך כל ההכנסות
6,337,394	2,208,510	1,958,715	5,981,682	7,035,604	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(694,841)	(177,571)	20,550	(578,413)	(270,166)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
5,642,553	2,030,939	1,979,265	5,403,269	6,765,438	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,454,066	358,847	364,728	1,081,130	1,099,164	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
714,565	180,086	173,055	534,378	524,932	הוצאות הנהלה וכלליות
22,682	5,065	4,899	15,960	14,864	הוצאות אחרות
95,179	24,220	12,829	88,566	76,398	הוצאות מימון
7,929,045	2,599,157	2,534,776	7,123,303	8,480,796	סך כל ההוצאות
(28,164)	(3,976)	3,533	(454)	10,764	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
495,877	269,149	(134,025)	431,960	321,123	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
164,735	90,481	(40,036)	140,033	110,796	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
331,142	178,668	(93,989)	291,927	210,327	רווח נקי (הפסד)
328,141	177,927	(94,814)	289,760	208,035	מיוחס ל:
3,001	741	825	2,167	2,292	בעלי המניות של החברה
331,142	178,668	(93,989)	291,927	210,327	זכויות שאינן מקנות שליטה
					רווח נקי (הפסד)
5.19	2.81	(1.50)	4.58	3.29	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		אלפי ש"ח
	2018	2019	2018	2019	
	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	מבוקר		מבוקר		
331,142	178,668	(93,989)	291,927	210,327	רווח נקי (הפסד)
					רווח (הפסד) כולל אחר:
					<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה</u>
					<u>לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או</u>
					<u>יועברו לרווח והפסד</u>
					התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
12,285	(1,028)	(2,546)	8,581	(8,387)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
(136,791)	68,149	35,887	49,349	284,749	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
(129,333)	(47,587)	(24,072)	(111,351)	(68,679)	חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
29,489	3,322	4,500	11,517	20,207	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
(3,965)	(698)	(237)	(3,260)	890	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לפריטים אחרים של רווח (הפסד) כולל אחר סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(228,315)	22,158	13,532	(45,164)	228,780	<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה</u>
(81,246)	8,169	5,586	(17,545)	80,760	<u>לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד</u>
4,949	(462)	(1,517)	3,296	(4,300)	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(152,018)	14,451	9,463	(30,915)	152,320	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד
(1,027)	-	-	-	-	מסים על ההכנסה (הטבת מס) פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו לרווח והפסד
7,366	606	(7,335)	3,567	(14,106)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
6,339	606	(7,335)	3,567	(14,106)	סך-הכל רווח (הפסד) כולל מיוחס ל:
2,212	212	(2,494)	1,223	(4,789)	בעלי המניות של החברה
4,127	394	(4,841)	2,344	(9,317)	זכויות שאינן מקנות שליטה
(147,891)	14,845	4,622	(28,571)	143,003	
183,251	193,513	(89,367)	263,356	353,330	
180,105	192,813	(89,921)	261,122	351,547	
3,146	700	554	2,234	1,783	
183,251	193,513	(89,367)	263,356	353,330	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	6,657	3,082,150	3,746,180	12,268	3,758,448
-	-	-	-	-	-	-	(2,271)	(2,271)	(3)	(2,274)
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	6,657	3,079,879	3,743,909	12,265	3,756,174
-	-	-	-	-	-	-	208,035	208,035	2,292	210,327
-	-	-	-	(7,878)	-	-	-	(7,878)	(509)	(8,387)
-	-	-	284,749	-	-	-	-	284,749	-	284,749
-	-	-	(68,679)	-	-	-	-	(68,679)	-	(68,679)
-	-	-	20,207	-	-	-	-	20,207	-	20,207
-	-	-	-	-	-	-	(14,106)	(14,106)	-	(14,106)
-	-	-	-	890	-	-	-	890	-	890
-	-	-	(80,760)	4,300	-	-	4,789	(71,671)	-	(71,671)
-	-	-	155,517	(2,688)	-	-	(9,317)	143,512	(509)	143,003
-	-	-	155,517	(2,688)	-	-	198,718	351,547	1,783	353,330
-	-	-	-	-	-	-	(100,000)	(100,000)	(4,659)	(104,659)
99,429	332,985	40,161	231,926	(16,679)	122,380	6,657	3,178,597	3,995,456	9,389	4,004,845

יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)
 השפעה מצטברת כתוצאה מאימוץ הראשונה של IFRS 16 ליום 1 בינואר 2019 - ראה באור 2 א' 1.
 יתרה ליום 1 בינואר 2019 (לאחר אימוץ הראשונה של IFRS 16)

רווח נקי
 התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
 רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
 הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
 הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
 חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
 הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל דיבידנד שחולק
 יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	231,798	(17,217)	124,601	6,657	2,797,661	3,616,075	12,118	3,628,193
-	-	-	-	-	-	-	289,760	289,760	2,167	291,927
-	-	-	-	8,514	-	-	-	8,514	67	8,581
-	-	-	49,349	-	-	-	-	49,349	-	49,349
-	-	-	(111,351)	-	-	-	-	(111,351)	-	(111,351)
-	-	-	11,517	-	-	-	-	11,517	-	11,517
-	-	-	-	-	-	-	3,567	3,567	-	3,567
-	-	-	-	(3,260)	-	-	-	(3,260)	-	(3,260)
-	-	-	17,545	(3,296)	-	-	(1,223)	13,026	-	13,026
-	-	-	(32,940)	1,958	-	-	2,344	(28,638)	67	(28,571)
-	-	-	(32,940)	1,958	-	-	292,104	261,122	2,234	263,356
-	-	-	-	-	(1,430)	-	1,430	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	(2,492)	(52,492)
99,429	332,985	40,161	198,858	(15,259)	123,171	6,657	3,041,195	3,827,197	11,860	3,839,057

יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
רווח נקי
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
העברה מקרן הערכה מחדש בגין מימוש רכוש קבוע
דיבידנד שחולק
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס פרמיה על מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה	קרנות הון	יתרת	זכויות שאינן מקנות	סה"כ הון	סה"כ הון	שליטה
מניות	מניות	מניות	מניות	מחדש	אחרות	עודפים	מקנות	סה"כ הון	סה"כ הון	שליטה
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	221,197	(15,684)	122,380	6,657	4,135,377	4,146,910	4,135,377	11,533
-	-	-	-	-	-	(94,814)	(93,989)	(93,989)	(94,814)	825
-	-	-	-	(2,275)	-	-	(2,546)	(2,546)	(2,275)	(271)
-	-	-	35,887	-	-	-	35,887	35,887	35,887	-
-	-	-	(24,072)	-	-	-	(24,072)	(24,072)	(24,072)	-
-	-	-	4,500	-	-	-	4,500	4,500	4,500	-
-	-	-	-	-	-	(7,335)	(7,335)	(7,335)	(7,335)	-
-	-	-	-	(237)	-	-	(237)	(237)	(237)	-
-	-	-	(5,586)	1,517	-	2,494	(1,575)	(1,575)	(1,575)	-
-	-	-	10,729	(995)	-	-	4,622	4,622	(4,841)	(271)
-	-	-	10,729	(995)	-	-	(89,367)	(89,367)	(99,655)	554
-	-	-	-	-	-	(50,000)	(52,698)	(52,698)	(50,000)	(2,698)
99,429	332,985	40,161	231,926	(16,679)	122,380	6,657	3,995,456	4,004,845	3,995,456	9,389

יתרה ליום 1 ביולי, 2019

רווח נקי (הפסד)

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
זכויות שאינן מקנות	סה"כ הון	סה"כ	יתרת עודפים	קרנות הון אחרות	קרן הון מהערכה מחדש	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס פרמיה על מניות	סה"כ	סה"כ הון	
							למכירה	מניות			
בלתי מבוקר											
אלפי ש"ח											
3,646,036	11,652	3,634,384	2,862,874	6,657	123,171	(14,036)	183,143	40,161	332,985	99,429	יתרה ליום 1 ביולי, 2018
178,668	741	177,927	177,927	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי
(1,028)	(41)	(987)	-	-	-	(987)	-	-	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
68,149	-	68,149	-	-	-	-	68,149	-	-	-	שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(47,587)	-	(47,587)	-	-	-	-	(47,587)	-	-	-	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
3,322	-	3,322	-	-	-	-	3,322	-	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
606	-	606	606	-	-	-	-	-	-	-	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(698)	-	(698)	-	-	-	(698)	-	-	-	-	חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות
(7,919)	-	(7,919)	(212)	-	-	462	(8,169)	-	-	-	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
14,845	(41)	14,886	394	-	-	(1,223)	15,715	-	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
193,513	700	192,813	178,321	-	-	(1,223)	15,715	-	-	-	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
(492)	(492)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שחולק
3,839,057	11,860	3,827,197	3,041,195	6,657	123,171	(15,259)	198,858	40,161	332,985	99,429	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	231,798	(17,217)	124,601	2,797,661	3,616,075	12,118	3,628,193	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
-	-	-	-	-	-	328,141	328,141	3,001	331,142	רווח נקי
-	-	-	-	12,140	-	-	-	145	12,285	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
-	-	-	(136,791)	-	-	-	(136,791)	-	(136,791)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	(129,333)	-	-	-	(129,333)	-	(129,333)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	29,489	-	-	-	29,489	-	29,489	הערכה מחדש רכוש קבוע
-	-	-	-	-	(1,027)	-	(1,027)	-	(1,027)	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,366	חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	(3,965)	-	-	-	(3,965)	-	(3,965)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	81,246	(4,949)	236	(2,448)	74,085	-	74,085	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
-	-	-	(155,389)	3,226	(791)	4,918	(148,036)	145	(147,891)	העברה מקרן הערכה מחדש בגין מימוש רכוש קבוע
-	-	-	(155,389)	3,226	(791)	333,059	180,105	3,146	183,251	דיבידנד שחולק
-	-	-	-	-	(1,430)	1,430	-	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	3,082,150	3,746,180	12,268	3,758,448	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		נספח	
	2018	2019	2018	2019		
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח					
(497,413)	556,538	3,599	11,570	858,068	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
						<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(54,188)	(1,100)	(2,001)	(48,658)	(30,232)		השקעות בחברות כלולות
(84,856)	(22,544)	(5,084)	(59,494)	(17,409)		השקעה ברכוש קבוע
(178,380)	(39,865)	(42,856)	(106,549)	(129,893)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
22,564	72,298	5,986	69,615	78,195		תמורות ממימוש על ידי חברות
(5,573)	(1,600)	(12,774)	(5,530)	(13,794)		הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
20,670	7,274	5,818	16,324	16,078		מתן הלוואות לחברות כלולות
-	-	1,211	-	1,211		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
8,551	447	163	8,231	1,594		תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
(271,212)	14,910	(49,537)	(126,061)	(94,250)		תמורה ממימוש רכוש קבוע
						מזומנים נטו שנבעו מפעילות
						(ששימשו לפעילות) השקעה
						<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
250,334	-	296,570	250,334	296,570		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי
(185,314)	(184,098)	(137,665)	(185,087)	(205,274)		הוצאות הנפקה)
(50,000)	-	(50,000)	(50,000)	(100,000)		פירעון התחייבויות פיננסיות
(2,996)	(492)	(2,698)	(1,492)	(4,659)		דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
12,024	(184,590)	106,207	13,755	(13,363)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן
27,688	(6,397)	(4,937)	11,694	(23,626)		מקנות שליטה
(728,913)	380,461	55,332	(89,042)	726,829		מזומנים נטו שנבעו מפעילות
2,906,317	2,436,814	2,848,901	2,906,317	2,177,404	(ב)	(ששימשו לפעילות) מימון
2,177,404	2,817,275	2,904,233	2,817,275	2,904,233	(ג)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי
						מזומנים
						עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
						יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת
						התקופה
						יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף
						התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		מבוקר	
	ביום 31 בדצמבר		ביום 30 בספטמבר			
	2018	2019	2018	2019		
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח					
	331,142	178,668	(93,989)	291,927	210,327	(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
						רווח נקי (הפסד) לתקופה
						התאמות לסעיפי רווח והפסד:
	28,164	3,976	(3,533)	454	(10,764)	חלק בהפסדי (רווחי) חברות כלולות
						הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות
						עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי
						תשואה
	206,241	(694,299)	(365,074)	(938,274)	(2,325,949)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות
						אחרות:
	(232,424)	(38,009)	(29,437)	(189,877)	(101,696)	נכסי חוב סחירים
	(600,130)	(146,659)	(16,862)	(410,785)	(367,097)	נכסי חוב שאינם סחירים
	(16,974)	(20,368)	(25,079)	(34,296)	(42,196)	מניות
	34,790	(36,288)	20,504	(7,821)	(78,990)	אחרות
	(814,738)	(241,324)	(50,874)	(642,779)	(589,979)	
	84,717	19,323	10,925	66,459	58,061	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
	(112)	(120)	(83)	(48)	(171)	רווח ממימוש רכוש קבוע
	291	-	-	-	-	ירידת ערך רכוש קבוע
	(1,913)	-	-	(371)	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור
	(9,535)	-	-	(185)	-	חוזים תלויי תשואה
	(563)	-	-	(563)	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
						רווח ממימוש נדל"ן להשקעה
						פחת והפחתות:
	45,040	11,985	16,598	33,413	50,686	רכוש קבוע
	98,440	25,284	28,843	74,720	82,489	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		
	ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר	ביום 30 בספטמבר	ביום 31 בדצמבר	
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
					(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u> (המשך)
1,296,369	1,060,102	491,425	2,054,952	3,165,113	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
688,937	157,374	255,296	854,548	638,683	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(188,797)	(75,495)	140,851	(219,673)	97,600	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(56,074)	(1,426)	(6,351)	(39,306)	(44,535)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
164,735	90,481	(40,036)	140,033	110,796	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
					שינויים בסעיפים מאזניים אחרים: השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(630)	(342)	(101)	(593)	(362)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
8,926	-	-	8,926	-	תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
(3,180,105)	(283,114)	(36,601)	(2,204,886)	(912,579)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
					השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(990)	(770)	(32)	(931)	(167)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
5,456	316	-	5,456	-	תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
(476,208)	5,878	(576,945)	(279,303)	(530,533)	תמורה ממימוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
8,150	27,160	22,937	(82,521)	(87,277)	פרמיות לגבייה
(22,587)	63,027	(16,345)	79,570	106,094	חייבים ויתרות חובה
138,083	(34,786)	(64,430)	53,575	(45,766)	זכאים ויתרות זכות
3,805	1,647	1,034	3,357	3,339	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(1,974,898)	134,877	(192,496)	(1,033,970)	(235,221)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
					מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
(80,778)	(51,864)	(21,518)	(63,156)	(46,397)	ריבית ששולמה
1,094,178	250,854	257,283	725,772	801,451	ריבית שהתקבלה
(163,651)	(49,596)	(32,395)	(136,991)	(156,276)	מסים ששולמו
45,430	40,269	49	41,208	51,325	מסים שהתקבלו
251,164	53,330	86,665	186,780	232,859	דיבינד שהתקבל
1,146,343	242,993	290,084	753,613	882,962	
(497,413)	556,538	3,599	11,570	858,068	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
					(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
2,332,089	1,737,177	1,883,860	2,332,089	1,579,433	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
574,228	699,637	964,522	574,228	597,971	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	519	-	-	מזומנים המוצגים בסעיף נכסים המוחזקים למכירה
<u>2,906,317</u>	<u>2,436,814</u>	<u>2,848,901</u>	<u>2,906,317</u>	<u>2,177,404</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
					(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
1,579,433	2,079,945	2,200,029	2,079,945	2,200,029	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
597,971	737,330	703,339	737,330	703,339	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	865	-	865	מזומנים המוצגים בסעיף נכסים המוחזקים למכירה
<u>2,177,404</u>	<u>2,817,275</u>	<u>2,904,233</u>	<u>2,817,275</u>	<u>2,904,233</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבות חיתומית ובפעילות סולארית. כמו כן עוסקת החברה בהשקעות בנדל"ן בחו"ל, במימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים, במתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום וניהול פעילות קרנות נאמנות באמצעות חברות כלולות.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה ז'בוטינסקי 23, רמת גן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2019 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2018 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - הממונה) בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, למעט תקנים חדשים שנכנס לתוקף ב- 1 בינואר, 2019 כמפורט להלן:

1. IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש).

בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחובה, או חלק מחובה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים (המשך)

1. IFRS 16 - חכירות (המשך)

הקבוצה כחוכר

חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

המדיניות החשבונאית שמיושמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה כחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה הכלולים באותה עסקה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בשיעור הריבית התוספתי של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו. נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם. כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת החברה בשיעור המדד הקיים במועד התחילה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים.

בעסקאות בהן החברה מהווה חוכר, שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף). השפעת השינוי במדד בגין תשלומים שוטפים נזקפת לרווח או הפסד.

אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש. במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים (המשך)

1. IFRS 16 - חכירות (המשך)

תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה החברה ברווח או בהפסד הנובע מהגרועה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

(ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון.

החברה בחרה בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש, כאשר מדידת נכס זכות-השימוש הינה בהתאם להוראות התקן החדש כאילו כך נמדדו מאז ומעולם.

כתוצאה מיישום התקן נכון ליום 1 בינואר, 2019, הוכרו נכסי זכות שימוש בסך של כ- 39,786 אלפי ש"ח, התחייבויות בשל חכירה בסך של כ- 43,181 אלפי ש"ח, נכסי מיסים נדחים בסך של כ- 1,121 אלפי ש"ח וקיטון ביתרת העודפים בסך של כ- 2,274 אלפי ש"ח.

2. פרוייקט השיפורים בתקינה הבינלאומית

בחודש דצמבר 2017 פרסם ה- IASB את התיקונים הבאים במסגרת פרוייקט השיפורים. להלן עיקרי התיקונים:

IAS 12 - התיקון מבהיר כי על חברה להכיר בהשלכות המס הנובעות מתשלום דיבידנד במסגרת רווח והפסד, רווח כולל אחר או בהון, לפי הסיווג בדוח הכספי של אותה עיסקה או אירוע אשר יצרו את הרווח הניתן לחלוקה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים (המשך)

2. פרויקט השיפורים בתקינה הבינלאומית (המשך)

IAS 23 - התיקון מבהיר כי אשראי אשר נלקח ישירות להקמתו של נכס כשיר, יסווג לצורך היוון עלויות אשראי לנכסים כשירים אחרים כאשר כללי של החברה, וזאת כאשר הנכס הכשיר לשמו נלקח אותו אשראי, מוכן לשימוש או למכירה וכן האשראי טרם נפרע. התיקונים מיושמים החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. השפעת התיקונים הנ"ל על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

3. IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדדה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 - מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי הודאות.

הפרשנות מיושמת החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

- א. יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של העודפים.
- ב. יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.

השפעת יישום הפרשנות על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של הנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים.

ראה באור 7 להלן בדבר שינויים בריבית ושינוי אומדן והשפעתם על ההתחייבויות הביטוחיות.

ג. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום:

30 בספטמבר, 2019	0.6	0.5	(7.1)
30 בספטמבר, 2018	1.1	1.1	4.6

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

30 בספטמבר, 2019	(0.3)	(0.7)	(2.4)
30 בספטמבר, 2018	0.2	0.2	(0.6)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

0.8	1.2	8.1
-----	-----	-----

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות הממונה על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שייט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות השקעות בנדל"ן, פעילות סולארית בארץ ובחו"ל, מתן התחייבויות חיתומיות, פעילות של תיווך ביטוחי, מימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים ומתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום, ניהול פעילות קרנות נאמנות והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שהפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענפי רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019

סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
5,783,559	-	-	2,424,517	815,805	2,543,237
761,160	-	-	570,841	122,900	67,419
5,022,399	-	-	1,853,676	692,905	2,475,818
2,826,336	(12,038)	97,084	145,865	39,354	2,556,071
771,577	(1,100)	3,132	-	-	769,545
165,905	(31,085)	52,069	113,664	13,998	17,259
4,938	-	4,923	-	-	15
8,791,155	(44,223)	157,208	2,113,205	746,257	5,818,708
7,035,604	-	-	1,462,781	551,438	5,021,385
(270,166)	-	-	(310,413)	103,774	(63,527)
6,765,438	-	-	1,152,368	655,212	4,957,858
1,099,164	(31,085)	19,787	457,851	236,474	416,137
524,932	(11,094)	40,504	77,077	41,067	377,378
14,864	-	2,699	-	-	12,165
76,398	(3,263)	67,334	785	1,664	9,878
8,480,796	(45,442)	130,324	1,688,081	934,417	5,773,416
10,764	-	15,507	1,234	(855)	(5,122)
321,123	1,219	42,391	426,358	(189,015)	40,170
214,674	-	47,535	80,965	11,385	74,789
535,797	1,219	89,926	507,323	(177,630)	114,959

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2019

בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
20,116,143	-	-	6,952,891	1,532,529	11,630,723
29,801,210	-	-	-	413,722	29,387,488

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
5,751,877	-	-	2,530,396	664,171	2,557,310
722,052	-	-	524,410	114,379	83,263
5,029,825	-	-	2,005,986	549,792	2,474,047
1,666,933	(12,698)	79,717	177,488	28,733	1,393,693
693,062	(957)	2,893	-	-	691,126
158,009	(29,762)	58,173	95,841	12,232	21,525
7,888	-	7,888	-	-	-
7,555,717	(43,417)	148,671	2,279,315	590,757	4,580,391
5,981,682	-	-	1,882,294	502,770	3,596,618
(578,413)	-	-	(414,707)	(113,183)	(50,523)
5,403,269	-	-	1,467,587	389,587	3,546,095
1,081,130	(29,762)	20,955	483,666	207,557	398,714
534,378	(13,143)	47,495	83,456	30,929	385,641
15,960	-	3,309	-	-	12,651
88,566	(512)	81,890	(572)	1,882	5,878
7,123,303	(43,417)	153,649	2,034,137	629,955	4,348,979
(454)	-	14,733	(131)	(2,192)	(12,864)
431,960	-	9,755	245,047	(41,390)	218,548
(41,598)	-	(9,386)	(41,070)	1,301	7,557
390,362	-	369	203,977	(40,089)	226,105

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2018					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
19,643,071	-	-	7,188,079	1,396,186	11,058,806
27,394,680	-	-	-	76,261	27,318,419

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
2,037,704	-	-	811,288	288,224	938,192
251,775	-	-	192,306	41,796	17,673
1,785,929	-	-	618,982	246,428	920,519
294,194	(3,990)	29,541	18,772	2,361	247,510
256,487	(389)	1,067	-	-	255,809
58,369	(8,899)	16,406	39,344	4,768	6,750
2,239	-	2,224	-	-	15
2,397,218	(13,278)	49,238	677,098	253,557	1,430,603
1,958,715	-	-	497,755	198,109	1,262,851
20,550	-	-	(71,001)	111,460	(19,909)
1,979,265	-	-	426,754	309,569	1,242,942
364,728	(8,899)	6,170	152,614	79,883	134,960
173,055	(3,798)	13,765	22,473	15,107	125,508
4,899	-	844	-	-	4,055
12,829	(984)	11,251	431	23	2,108
2,534,776	(13,681)	32,030	602,272	404,582	1,509,573
3,533	-	5,203	1,011	(368)	(2,313)
(134,025)	403	22,411	75,837	(151,393)	(81,283)
6,197	-	(10,598)	(7,353)	2,486	21,662
(127,828)	403	11,813	68,484	(148,907)	(59,621)

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
1,857,524	-	-	842,641	238,050	776,833	פרמיות שהורווחו ברוטו
246,243	-	-	180,217	38,627	27,399	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
1,611,281	-	-	662,424	199,423	749,434	פרמיות שהורווחו בשייר
937,275	(3,568)	55,207	58,729	9,838	817,069	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
267,409	(353)	979	-	-	266,783	הכנסות מדמי ניהול
54,179	(8,323)	14,486	35,960	4,618	7,438	הכנסות מעמלות
2,138	-	2,138	-	-	-	הכנסות אחרות
2,872,282	(12,244)	72,810	757,113	213,879	1,840,724	סך כל ההכנסות
2,208,510	-	-	593,715	143,317	1,471,478	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(177,571)	-	-	(129,595)	(31,131)	(16,845)	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,030,939	-	-	464,120	112,186	1,454,633	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
358,847	(8,323)	6,482	160,676	67,860	132,152	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
180,086	(3,748)	15,535	27,916	11,029	129,354	הוצאות הנהלה וכלליות
5,065	-	848	-	-	4,217	הוצאות אחרות
24,220	(173)	23,877	(1,674)	538	1,652	הוצאות מימון
2,599,157	(12,244)	46,742	651,038	191,613	1,722,008	סך כל ההוצאות
(3,976)	-	4,252	(449)	(1,170)	(6,609)	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
269,149	-	30,320	105,626	21,096	112,107	רווח לפני מסים על ההכנסה
22,764	-	7,563	350	2,189	12,662	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
291,913	-	37,883	105,976	23,285	124,769	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מבוקר					
אלפי ש"ח					
7,640,870	-	-	3,360,592	901,383	3,378,895
959,179	-	-	705,557	145,765	107,857
6,681,691	-	-	2,655,035	755,618	3,271,038
681,571	(17,149)	93,708	204,728	29,750	370,534
869,868	(1,188)	3,801	-	-	867,255
210,790	(38,549)	73,945	132,102	17,076	26,216
9,166	-	8,910	-	-	256
8,453,086	(56,886)	180,364	2,991,865	802,444	4,535,299
6,337,394	-	-	2,397,019	590,276	3,350,099
(694,841)	-	-	(478,766)	(145,499)	(70,576)
5,642,553	-	-	1,918,253	444,777	3,279,523
1,454,066	(38,549)	28,867	648,951	279,767	535,030
714,565	(17,686)	61,642	112,246	44,032	514,331
22,682	-	4,445	-	-	18,237
95,179	(651)	86,647	(800)	2,429	7,554
7,929,045	(56,886)	181,601	2,678,650	771,005	4,354,675
(28,164)	-	(11,968)	1,941	(2,644)	(15,493)
495,877	-	(13,205)	315,156	28,795	165,131
(221,976)	-	(89,558)	(96,352)	(5,315)	(30,751)
273,901	-	(102,763)	218,804	23,480	134,380

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2018

מבוקר					
אלפי ש"ח					
19,477,460	-	-	7,025,595	1,362,821	11,089,044
26,636,097	-	-	-	78,993	26,557,104

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
587,368	1,194,914	456,311	292,025	2,530,618
116,091	62,162	302,921	147,028	628,202
471,277	1,132,752	153,390	144,997	1,902,416
(21,468)	(19,188)	1,935	(10,019)	(48,740)
449,809	1,113,564	155,325	134,978	1,853,676
73,915	33,925	7,892	30,133	145,865
27,348	6,031	62,410	17,875	113,664
551,072	1,153,520	225,627	182,986	2,113,205
354,795	793,501	176,048	138,437	1,462,781
(84,527)	(60,148)	(120,611)	(45,127)	(310,413)
270,268	733,353	55,437	93,310	1,152,368
55,975	251,170	109,846	40,860	457,851
26,192	30,035	13,831	7,019	77,077
3	232	272	278	785
352,438	1,014,790	179,386	141,467	1,688,081
653	196	40	345	1,234
199,287	138,926	46,281	41,864	426,358
50,985	13,780	1,000	15,200	80,965
250,272	152,706	47,281	57,064	507,323
3,528,595	1,134,841	613,795	1,675,660	6,952,891
3,042,432	1,053,170	163,382	1,184,964	5,443,948

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ
		(ואחרים *) בלתי מבוקר אלפי ש"ח	(אחרים **)	
602,423	1,265,252	448,023	247,948	2,563,646
123,095	56,457	272,633	99,550	551,735
479,328	1,208,795	175,390	148,398	2,011,911
14,469	(12,291)	(3,916)	(4,187)	(5,925)
493,797	1,196,504	171,474	144,211	2,005,986
87,795	43,327	9,293	37,073	177,488
25,201	5,941	52,487	12,212	95,841
606,793	1,245,772	233,254	193,496	2,279,315
599,412	833,413	278,645	170,824	1,882,294
(123,127)	(47,940)	(207,766)	(35,874)	(414,707)
476,285	785,473	70,879	134,950	1,467,587
61,002	267,506	110,512	44,646	483,666
27,847	31,816	15,795	7,998	83,456
(882)	(136)	244	202	(572)
564,252	1,084,659	197,430	187,796	2,034,137
(68)	(22)	(5)	(36)	(131)
42,473	161,091	35,819	5,664	245,047
(23,195)	(7,136)	(956)	(9,783)	(41,070)
19,278	153,955	34,863	(4,119)	203,977
3,621,971	1,202,845	710,200	1,653,063	7,188,079
3,221,080	1,137,234	188,502	1,186,257	5,733,073

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי		סה"כ
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
177,242	352,137	164,410	89,840	783,629
37,284	17,802	108,599	43,275	206,960
139,958	334,335	55,811	46,565	576,669
10,181	38,786	(4,450)	(2,204)	42,313
150,139	373,121	51,361	44,361	618,982
8,848	4,497	1,844	3,583	18,772
9,380	1,710	21,610	6,644	39,344
168,367	379,328	74,815	54,588	677,098
169,917	261,433	5,683	60,722	497,755
(32,067)	(24,389)	6,701	(21,246)	(71,001)
137,850	237,044	12,384	39,476	426,754
19,372	83,562	36,263	13,417	152,614
7,996	9,011	3,434	2,032	22,473
125	106	95	105	431
165,343	329,723	52,176	55,030	602,272
534	161	33	283	1,011
3,558	49,766	22,672	(159)	75,837
(3,253)	(1,677)	(735)	(1,688)	(7,353)
305	48,089	21,937	(1,847)	68,484

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ
אלפי ש"ח				
180,898	369,889	156,493	70,094	777,374
41,169	16,182	97,323	25,392	180,066
139,729	353,707	59,170	44,702	597,308
21,038	46,184	(4,919)	2,813	65,116
160,767	399,891	54,251	47,515	662,424
30,493	16,352	2,017	9,867	58,729
9,317	1,011	21,220	4,412	35,960
200,577	417,254	77,488	61,794	757,113
183,334	272,397	81,973	56,011	593,715
(37,869)	(18,873)	(55,771)	(17,082)	(129,595)
145,465	253,524	26,202	38,929	464,120
20,101	88,742	36,748	15,085	160,676
9,252	10,553	5,413	2,698	27,916
(1,265)	(441)	50	(18)	(1,674)
173,553	352,378	68,413	56,694	651,038
(234)	(76)	(16)	(123)	(449)
26,790	64,800	9,059	4,977	105,626
460	94	(10)	(194)	350
27,250	64,894	9,049	4,783	105,976

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018					
ענפי רכב חובה	ענפי רכוש ואחרים (* מבוקר אלפי ש"ח)	ענפי רכוש ואחרים (* מבוקר אלפי ש"ח)	רכב רכוש	ענפי רכוש חבויות אחרים (** סה"כ)	
3,282,172	323,793	585,039	1,602,407	770,933	פרמיות ברוטו
728,310	136,170	364,717	68,443	158,980	פרמיות ביטוח משנה
2,553,862	187,623	220,322	1,533,964	611,953	פרמיות בשייר
101,173	3,556	5,235	51,533	40,849	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
2,655,035	191,179	225,557	1,585,497	652,802	פרמיות שהורווחו בשייר
204,728	41,351	10,666	51,415	101,296	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
132,102	16,888	72,055	8,290	34,869	הכנסות מעמלות
2,991,865	249,418	308,278	1,645,202	788,967	סך כל ההכנסות
2,397,019	206,030	311,332	1,085,348	794,309	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(478,766)	(41,581)	(224,614)	(65,800)	(146,771)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,918,253	164,449	86,718	1,019,548	647,538	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
648,951	57,831	147,006	361,777	82,337	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
112,246	10,636	20,860	42,821	37,929	הוצאות הנהלה וכלליות
(800)	261	327	(183)	(1,205)	הוצאות מימון
2,678,650	233,177	254,911	1,423,963	766,599	סך כל ההוצאות
1,941	534	69	330	1,008	חלק ברווחי חברות כלולות
315,156	16,775	53,436	221,569	23,376	רווח לפני מסים על ההכנסה
(96,352)	(17,308)	(2,231)	(18,015)	(58,798)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
218,804	(533)	51,205	203,554	(35,422)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
7,025,595	1,634,154	659,824	1,104,529	3,627,088	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר)
5,597,752	1,175,126	173,507	1,042,278	3,206,841	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר)

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	2,543,237	2,543,237
-	-	67,419	67,419
-	-	2,475,818	2,475,818
204,459	4,395	2,347,217	2,556,071
103,891	409,177	256,477	769,545
-	-	17,259	17,259
-	-	15	15
308,350	413,572	5,096,786	5,818,708
188,914	-	4,832,471	5,021,385
-	-	(63,527)	(63,527)
188,914	-	4,768,944	4,957,858
28,914	84,701	302,522	416,137
51,105	175,196	151,077	377,378
4,815	7,350	-	12,165
694	4,705	4,479	9,878
274,442	271,952	5,227,022	5,773,416
-	-	(5,122)	(5,122)
33,908	141,620	(135,358)	40,170
(66)	(117)	74,972	74,789
33,842	141,503	(60,386)	114,959

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק בהפסדי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	2,557,310	2,557,310	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	83,263	83,263	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	2,474,047	2,474,047	פרמיות שהורווחו בשייר
213,897	1,245	1,178,551	1,393,693	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
93,341	397,723	200,062	691,126	הכנסות מדמי ניהול
-	-	21,525	21,525	הכנסות מעמלות
307,238	398,968	3,874,185	4,580,391	סך כל ההכנסות
214,031	-	3,382,587	3,596,618	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(50,523)	(50,523)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
214,031	-	3,332,064	3,546,095	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
26,193	88,032	284,489	398,714	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
49,287	177,171	159,183	385,641	הוצאות הנהלה וכלליות
5,301	7,350	-	12,651	הוצאות אחרות
119	254	5,505	5,878	הוצאות מימון
294,931	272,807	3,781,241	4,348,979	סך כל ההוצאות
-	-	(12,864)	(12,864)	חלק בהפסדי חברות כלולות
12,307	126,161	80,080	218,548	רווח לפני מסים על ההכנסה
25	82	7,450	7,557	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
12,332	126,243	87,530	226,105	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	938,192	938,192
-	-	17,673	17,673
-	-	920,519	920,519
24,485	288	222,737	247,510
35,716	139,585	80,508	255,809
-	-	6,750	6,750
-	-	15	15
60,201	139,873	1,230,529	1,430,603
21,913	-	1,240,938	1,262,851
-	-	(19,909)	(19,909)
21,913	-	1,221,029	1,242,942
10,080	25,481	99,399	134,960
16,631	58,687	50,190	125,508
1,605	2,450	-	4,055
209	2,069	(170)	2,108
50,438	88,687	1,370,448	1,509,573
-	-	(2,313)	(2,313)
9,763	51,186	(142,232)	(81,283)
(55)	(90)	21,807	21,662
9,708	51,096	(120,425)	(59,621)

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק בהפסדי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	776,833	776,833	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	27,399	27,399	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	749,434	749,434	פרמיות שהורווחו בשייר
68,310	1,056	747,703	817,069	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
32,014	138,496	96,273	266,783	הכנסות מדמי ניהול
-	-	7,438	7,438	הכנסות מעמלות
100,324	139,552	1,600,848	1,840,724	סך כל ההכנסות
63,924	-	1,407,554	1,471,478	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(16,845)	(16,845)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
63,924	-	1,390,709	1,454,633	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
9,017	29,990	93,145	132,152	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,668	59,429	53,257	129,354	הוצאות הנהלה וכלליות
1,767	2,450	-	4,217	הוצאות אחרות
41	86	1,525	1,652	הוצאות מימון
91,417	91,955	1,538,636	1,722,008	סך כל ההוצאות
-	-	(6,609)	(6,609)	חלק בהפסדי חברות כלולות
8,907	47,597	55,603	112,107	רווח לפני מסים על ההכנסה
2	6	12,654	12,662	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
8,909	47,603	68,257	124,769	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018				
סה"כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
3,378,895	3,378,895	-	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
107,857	107,857	-	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,271,038	3,271,038	-	-	פרמיות שהורווחו בשייר
370,534	101,257	(922)	270,199	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
867,255	209,133	533,272	124,850	הכנסות מדמי ניהול
26,216	26,216	-	-	הכנסות מעמלות
256	255	1	-	הכנסות אחרות
4,535,299	3,607,899	532,351	395,049	סך כל ההכנסות
3,350,099	3,076,509	-	273,590	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(70,576)	(70,576)	-	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,279,523	3,005,933	-	273,590	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
535,030	382,084	116,176	36,770	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
514,331	214,607	233,832	65,892	הוצאות הנהלה וכלליות
18,237	-	11,054	7,183	הוצאות אחרות
7,554	7,241	153	160	הוצאות מימון
4,354,675	3,609,865	361,215	383,595	סך כל ההוצאות
(15,493)	(15,493)	-	-	חלק בהפסדי חברות כלולות
165,131	(17,459)	171,136	11,454	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(30,751)	(31,029)	214	64	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
134,380	(48,488)	171,350	11,518	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות ללא מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019	
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מסגרת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)		
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה				
בלתי מבוקר									
אלפי ש"ח									
2,543,237	-	32,267	395,246	1,452,265	252,413	373,156	37,890	פרמיות ברוטו	
814,245	-	-	-	814,199	-	44	2	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח	
360,109	14,086	-	-	111,303	46,199	145,174	43,347	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)	
4,459,802	-	29,026	181,697	2,201,781	340,976	1,384,99	321,331	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
561,583	188,914	-	-	371,993	137	442	97	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה	
(60,386)		4,804	45,043	(47,450)	(40,673)	42,831	(64,941)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים רווח מפנסיה וגמל	
175,345								סה"כ רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
114,959									

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות ללא מרכיב חסכון				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018	
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)		
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	קבוצתי	תלוי תשואה				
		משנת 2004							
		בלתי מבוקר		אלפי ש"ח					
2,557,310	-	26,248	370,100	1,476,446	257,711	386,315	40,490	פרמיות ברוטו	
889,160	-	-	-	889,085	-	75	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח	
151,140	(69,031)	-	-	101,390	21,955	98,672	(1,846)	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)	
3,232,892	-	20,638	160,816	1,743,824	258,008	807,274	242,332	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
363,726	214,031	-	-	149,490	31	28	146	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה	
87,530		5,265	40,540	(56,205)	17,608	99,261	(18,939)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים רווח מפנסיה וגמל	
138,575								סה"כ רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
226,105									

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2019	
		קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
				תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר							
אלפי ש"ח							
938,192	-	8,254	133,384	497,242	163,477	123,172	12,663
293,429	-	-	-	293,498	(83)	14	-
108,309	3,087	-	-	37,966	14,681	42,542	10,033
1,198,997	-	8,334	55,092	568,424	200,356	247,735	119,056
63,854	21,913	-	-	41,514	143	320	(36)
(120,424)		(533)	20,725	(21,520)	(29,439)	(19,740)	(69,917)
60,803							
(59,621)							

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
רווח מפנסיה וגמל
סה"כ הפסד מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2018				פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
סה"כ	קופות גמל מביחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פוליסות ללא מרכיב חסכון	מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
		בלתי מבוקר						
		אלפי ש"ח						
776,833	-	10,037	125,926	492,735	10,775	124,175	13,185	
316,696	-	-	-	316,691	-	5	-	
44,485	(63,924)	-	-	34,776	8,681	61,497	3,455	
1,301,062	-	8,128	55,749	708,059	14,701	440,355	74,070	
170,416	63,924	-	-	106,379	9	61	43	
68,257		1,789	19,822	(11,729)	4,325	57,418	(3,368)	
56,512								
124,769								

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים רווח מפנסיה וגמל סה"כ רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מביחוי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מביחיות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018	
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון			
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מספחים			
				משנת 2004			
				שאינו תלוי	תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
קופות גמל מבטיחות תשואה	סה"כ	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	תשואה		
מבוקר							
אלפי ש"ח							
-	3,378,895	35,556	498,709	2,015,154	267,169	507,869	54,438
-	1,200,767	-	-	1,200,686	-	80	1
(3,000)	192,057	-	-	136,908	8,461	72,225	(22,537)
-	3,113,418	26,133	232,077	1,864,567	250,978	433,539	306,124
273,590	236,681	-	-	(37,031)	14	(66)	174
	(48,488)	7,755	38,024	(83,314)	21,602	21,516	(54,071)
	182,868						
	134,380						

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח מפנסיה וגמל
 סה"כ רווח מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2019

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
825,587	76,945 (*)	546,294 (*)	135,558	66,790	פרמיות ברוטו
551,438	48,835	287,222	132,858	82,523	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(177,630)	6,659	28,024	4,367	(216,680)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 463,080 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 83,214 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2018

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
669,544	60,024 (*)	501,982 (*)	44,227	63,311	פרמיות ברוטו
502,770	42,098	277,112	37,672	145,888	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(40,089)	524	26,112	3,855	(70,580)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 421,205 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 80,777 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2019

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
291,046	27,253 (*)	184,183 (*)	57,105	22,505	פרמיות ברוטו
198,109	17,301	94,430	54,655	31,723	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(148,907)	2,571	8,680	(1,033)	(159,125)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 158,304 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 25,879 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר, 2018

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
					בלתי מבוקר
					אלפי ש"ח
236,200	(* 17,720)	(* 174,952)	21,767	21,761	פרמיות ברוטו
143,317	13,440	92,765	18,088	19,024	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
23,285	1,826	14,605	2,482	4,372	סך הכל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 145,220 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 29,732 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	אחר (**)		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
					מבוקר
					אלפי ש"ח
905,438	(* 78,451)	(* 675,533)	66,264	85,190	פרמיות ברוטו
590,276	56,336	380,504	55,059	98,377	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
23,480	2,460	26,887	6,485	(12,352)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 568,509 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 107,024 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.

(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

מכשירים פיננסיים - באור 4:

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
70,435	68,855	70,797	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
			נכסי חוב סחירים
9,122,493	8,662,598	10,130,800	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
4,254,491	4,246,164	4,502,488	מניות
5,792,166	6,365,093	6,092,492	השקעות פיננסיות אחרות (**)
5,991,345	6,128,591	7,010,785	סך הכל השקעות פיננסיות
25,160,495	25,402,446	27,736,565	מזומנים ושווי מזומנים
1,579,433	2,079,945	2,200,029	אחר
298,360	189,640	201,290	
<u>27,108,723</u>	<u>27,740,886</u>	<u>30,208,681</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
<u>547,446</u>	<u>511,741</u>	<u>414,274</u>	(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת
<u>595,753</u>	<u>571,378</u>	<u>474,182</u>	השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 30 בספטמבר, 2019			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			

השקעות פיננסיות:

10,130,800	-	1,499,608	8,631,192	נכסי חוב סחירים
4,088,214	19,647	4,068,567	-	נכסי חוב שאינם סחירים
6,092,492	110,047	35,715	5,946,730	מניות
7,010,785	1,681,283	1,334,423	3,995,079	השקעות פיננסיות אחרות
<u>27,322,291</u>	<u>1,810,977</u>	<u>6,938,313</u>	<u>18,573,001</u>	סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			

השקעות פיננסיות:

8,662,598	-	1,454,668	7,207,930	נכסי חוב סחירים
3,734,423	17,265	3,717,158	-	נכסי חוב שאינם סחירים
6,365,093	70,673	20,414	6,274,006	מניות
6,128,591	1,526,117	1,444,385	3,158,089	השקעות פיננסיות אחרות
<u>24,890,705</u>	<u>1,614,055</u>	<u>6,636,625</u>	<u>16,640,025</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			

השקעות פיננסיות:

9,122,493	-	1,616,087	7,506,406	נכסי חוב סחירים
3,707,045	26,382	3,680,663	-	נכסי חוב שאינם סחירים
5,792,166	76,569	28,426	5,687,171	מניות
5,991,345	1,647,522	1,258,485	3,085,338	השקעות פיננסיות אחרות
<u>24,613,049</u>	<u>1,750,473</u>	<u>6,583,661</u>	<u>16,278,915</u>	סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ	אחרות		
1,750,473	1,647,522	76,569	26,382
(126,546)	(125,776)	(2,220)	1,450
315,774	273,496	42,278	-
(115,641)	(108,329)	(5,981)	(1,331)
(13,083)	(5,630)	(599)	(6,854)
<u>1,810,977</u>	<u>1,681,283</u>	<u>110,047</u>	<u>19,647</u>
<u>(102,728)</u>	<u>(100,776)</u>	<u>(1,488)</u>	<u>(464)</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)
 סך רווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד (*)
 רכישות
 מכירות
 פדיונות
 יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019

(* מתוכם - סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2019

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2019, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
	השקעות פיננסיות	נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	
סה"כ	אחרות			
1,375,842	1,314,927	36,768	24,147	יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
111,426	105,487	3,337	2,602	סך רווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
308,844	277,063	31,196	585	רכישות
(175,749)	(169,644)	-	(6,105)	מכירות
(5,862)	(1,059)	(799)	(4,004)	פדיונות
211	-	171	40	העברות אל רמה 3
(657)	(657)	-	-	העברות מתוך רמה 3
<u>1,614,055</u>	<u>1,526,117</u>	<u>70,673</u>	<u>17,265</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018
<u>124,457</u>	<u>120,092</u>	<u>3,450</u>	<u>915</u>	(*) מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2018

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות מתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ	אחרות		
1,824,265	1,686,868	117,572	19,825
(52,834)	(51,853)	(1,344)	363
77,764	77,764	-	-
(34,945)	(28,964)	(5,981)	-
(3,273)	(2,532)	(200)	(541)
<u>1,810,977</u>	<u>1,681,283</u>	<u>110,047</u>	<u>19,647</u>
(44,823)	(44,132)	(748)	57

יתרה ליום 1 ביולי, 2019

סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח

והפסד (*)

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019

(*) מתוכם - סך הרווחים (ההפסדים)

לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח

והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון

ליום 30 בספטמבר, 2019 (*)

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2019, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים
	אחרות	מניות	
1,575,951	1,488,839	70,747	16,365
16,694	14,787	326	1,581
72,548	72,341	-	207
(49,984)	(49,850)	-	(134)
(1,154)	-	(400)	(754)
<u>1,614,055</u>	<u>1,526,117</u>	<u>70,673</u>	<u>17,265</u>
			יתרה ליום 1 ביולי, 2018
			סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
			רכישות
			מכירות
			פדיונות
			יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018
			(*) מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2018
<u>19,500</u>	<u>17,769</u>	<u>380</u>	<u>1,351</u>

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
מבוקר			
אלפי ש"ח			
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב שאינם סחירים
	אחרות	מניות	
1,375,842	1,314,927	36,768	24,147
166,174	158,069	7,393	712
432,479	398,720	33,036	723
(228,772)	(222,478)	-	(6,294)
(6,747)	(1,059)	(799)	(4,889)
12,154	-	171	11,983
(657)	(657)	-	-
<u>1,750,473</u>	<u>1,647,522</u>	<u>76,569</u>	<u>26,382</u>
			יתרה ליום 1 בינואר, 2018
			סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
			רכישות
			מכירות
			פדיונות
			העברות אל רמה 3
			העברות מתוך רמה 3
			יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			(*) מתוכם - סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018
<u>180,862</u>	<u>174,664</u>	<u>7,501</u>	<u>(1,303)</u>

במהלך שנת 2018 לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 30 בספטמבר, 2019

ערך בספרים שווי הוגן

בלתי מבוקר

אלפי ש"ח

9,511,236 6,919,216

5,789,636 5,366,255

15,300,872 12,285,471

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2018

ערך בספרים שווי הוגן

בלתי מבוקר

אלפי ש"ח

8,837,866 6,807,988

5,296,425 5,070,899

14,134,291 11,878,887

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2018

ערך בספרים שווי הוגן

מבוקר

אלפי ש"ח

8,758,662 6,824,094

5,479,090 5,292,210

14,237,752 12,116,304

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

ליום 30 בספטמבר, 2019			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
5,425,960	-	607,752	4,818,208
587,256	87,066	3,348	496,842
1,356,675	626,466	269,575	460,634
7,369,891	713,532	880,675	5,775,684
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
			סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,671,287	-	556,215	4,115,072
511,001	51,741	1,734	457,526
1,793,181	456,914	540,379	795,888
6,975,469	508,655	1,098,328	5,368,486
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
			סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,645,618	-	614,563	4,031,055
503,911	57,878	1,449	444,584
1,556,838	531,895	461,759	563,184
6,706,367	589,773	1,077,771	5,038,823
			נכסי חוב סחירים
			מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
			סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
57,878	531,895	589,773
948	(9,460)	(8,512)
(3,007)	(19,432)	(22,439)
36,348	157,337	193,685
(4,801)	(32,798)	(37,599)
(300)	(1,076)	(1,376)
87,066	626,466	713,532

יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)

סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד *

סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019

(* מתוכם - סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה

שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים

המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2019

948	(3,061)	(2,113)
-----	---------	---------

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2019, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
מניות	אחרות	סה"כ	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
24,289	292,268	316,557	יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
1,233	(2,110)	(877)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד (*)
1,464	22,634	24,098	סך הרווחים שהוכרו ברווח כולל אחר
25,050	186,083	211,133	רכישות
-	(39,971)	(39,971)	מכירות
(366)	(1,454)	(1,820)	פדיונות
71	320	391	העברות אל רמה 3
-	(856)	(856)	העברות מתוך רמה 3
51,741	456,914	508,655	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018
1,233	1,472	2,705	(*) מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2018

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
88,301	604,389	692,690
605	(4,829)	(4,224)
(2,336)	(10,711)	(13,047)
5,397	46,896	52,293
(4,801)	(8,532)	(13,333)
(100)	(747)	(847)
87,066	626,466	713,532
יתרה ליום 1 ביולי, 2019		
סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו ברווח והפסד (*)		
סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר		
רכישות		
מכירות		
פדיונות		
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2019		
* מתוכם - סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה		
שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים		
המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2019		
605	(4,678)	(4,073)

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2019, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
475,715	423,817	51,898	יתרה ליום 1 ביולי, 2018
2,371	2,230	141	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד *
335	436	(101)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר
42,045	42,045	-	רכישות
(11,614)	(11,614)	-	מכירות
(166)	-	(166)	פדיונות
(31)	-	(31)	העברות אל רמה 3
<u>508,655</u>	<u>456,914</u>	<u>51,741</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2018
<u>2,602</u>	<u>2,461</u>	<u>141</u>	(* מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2018

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
	מבוקר		
	אלפי ש"ח		
316,557	292,268	24,289	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
			סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:
(2,556)	(3,073)	517	ברווח והפסד (*)
51,223	46,577	4,646	ברווח כולל אחר
275,547	246,793	28,754	רכישות
(48,680)	(48,680)	-	מכירות
(1,853)	(1,454)	(399)	פדיונות
391	320	71	העברות אל רמה 3
(856)	(856)	-	העברות מתוך רמה 3
589,773	531,895	57,878	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			(* מתוכם - סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018
433	(84)	517	

במהלך שנת 2018 לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר	
	2018	2019		2018	2019
	שווי הוגן			ערך בספרים	
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
1,877,161	1,930,394	2,130,199	1,792,317	1,791,578	1,915,099
14,106	14,131	11,775	14,104	14,125	11,750
2,055	2,051	11	2,096	2,040	12
1,893,322	1,946,576	2,141,985	1,808,517	1,807,743	1,926,861
129,973	19,434	5,014	129,973	19,434	5,014
43,042	33,928	47,407	43,042	33,928	47,407
173,015	53,362	52,421	173,015	53,362	52,421
			-	-	54,871
2,066,337	1,999,938	2,194,406	1,981,532	1,861,105	2,034,153
1,316,395	1,365,132	1,705,136	1,250,666	1,255,172	1,512,788

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

אגרות חוב (*)

התחייבויות בגין חכירה מימונית

הלוואות מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה

נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה

3. התחייבויות בגין חכירה לפי IFRS 16 (**)

סך התחייבויות פיננסיות

(*) מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים הון לצרכי הסולבנסי

(**) לא נדרש גילוי לשווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

30 בספטמבר, 2019				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
42	30,425	21,954	52,421	

30 בספטמבר, 2018				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	26,131	27,231	53,362	

31 בדצמבר, 2018				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
8,139	151,445	13,431	173,015	

3. גיוס כתבי התחייבות נדחים

ביום 10 בספטמבר, 2019, בהמשך לפרסום דוח דירוג של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ו') אשר דורגו על ידי מדרוג בע"מ בדירוג AI (באופק יציב), ולאחר פרסום דוח הצעת מדף, השלימה חברה נכדה מנורה מבטחים גיוס הון בע"מ (להלן - מנורה גיוס הון) גיוס בהיקף של 300,000,000 ש"ח, באמצעות הקצאה לציבור של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') בסך של 300,000,000 ש"ח בני 1 ש"ח ע.ג. כל אחד של מנורה גיוס הון.

קרבן כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ו') תיפרע בתשלום אחד, בשנת 2030. היתרה הבלתי מסולקת של הקרבן תישא ריבית שנתית, קבועה, בשיעור של 1.84%, אשר תשולם בשני תשלומים חצי שנתיים בימים 31 במרס ו- 30 בספטמבר של כל שנה קלנדרית, החל משנת 2020 ועד לשנת 2030 (כולל). למנורה גיוס הון אפשרות לפדיון מוקדם בכל מועד תשלום ריבית, כאשר המועד הראשון לפדיון מוקדם יהיה ביום 30 בספטמבר, 2026, ראה דיווח מידי מיום 8 בספטמבר 2019, (אסמכתא: 2019-01-078423) (להלן: "דוח הצעת המדף"). ככל שמנורה גיוס הון לא תנצל את זכותה לפדיון מוקדם, תשולם תוספת ריבית למחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים על הריבית אותה נושאים כתבי התחייבות הנדחים באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. תוספת הריבית כאמור תעמוד על שיעור של 0.479%.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. גיוס כתבי התחייבות נדחים (המשך)

כמו כן, בגין כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ו'), יידחו תשלומי קרן, אשר במועד הקובע לתשלומם יתקיימו "נסיבות משהות", כהגדרתן בחוזר הסולבנסי ועמדת הממונה.

תמורת הנפקת כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה במנורה ביטוח כהון רובד 2, לשימושה, על פי שיקוליה ועל אחריותה. מנורה ביטוח התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפרעון כתבי ההתחייבות הנדחים למחזיקים בהם. התחייבות מנורה ביטוח לשאת בתשלום מלוא הסכומים כאמור הינה בעלת המאפיינים הבאים: (1) קודמת להתחייבויות מנורה ביטוח כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון רובד 1 (הון ראשוני מורכב); (2) בעלות מעמד שווה לכתבי התחייבות נדחים שהנפיקה מנורה ביטוח מסוג הון משני מורכב ולכתבי התחייבות נדחים שתנפיק מנורה ביטוח מסוג הון רובד 2; ו- (3) נדחית ליתר התחייבויותיה של מנורה ביטוח כלפי נושיה. לפרטים נוספים בדבר תנאי ההנפקה ראה דוח הצעת המדף. שירותי הייעוץ בגין ההנפקה האמורה בוצעו בתנאי שוק על ידי חברה נכדה מנורה מבטחים חיתום וניהול בע"מ.

לעניין גיוס כתבי התחייבות נדחים ע"י מנורה ביטוח לאחר תאריך הדיווח, ראה באור 8 להלן.

באור 5: - הון ודרישות הון

מדיניות ודרישות ההון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח (להלן - חברות הביטוח המאוחדות) כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.

כחלק מתהליך יישום משטר סולבנסי, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות. דירקטוריוני חברות הביטוח המאוחדות נדרשים לקבוע הון יעד שישקף יחס כושר פירעון ראוי לדעתם לצורך חלוקת דיבידנד.

ביום 5 בפברואר, 2018 וביום 15 במרס, 2018 החליטו דירקטוריוני מנורה ביטוח ושומרה ביטוח, בהתאמה, על הון יעד לצורך חלוקת דיבידנד בהתאם לסעיף 1(א)(2) למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם ביום 1 באוקטובר 2017, על ידי הממונה, ואשר מטרתו יצירת כרית ביטחון כתנאי לחלוקת דיבידנד כאמור.

הון היעד אשר משמש ככרית ביטחון לחלוקת דיבידנד ונקבע על ידי דירקטוריוני מנורה ביטוח ושומרה ביטוח, הינו בשיעור של 110% ו- 102% מיחס כושר הפרעון הנדרש, בהתאמה, נכון ל-31 בדצמבר, 2017, בהתאם להוראות הסולבנסי החלות על חברות הביטוח, ללא התחשבות בהוראות המעבר אשר פורסמו על ידי הממונה לעניין זה (להלן: "הוראות המעבר").

יצוין, כי בהתאם להחלטה הנ"ל, הון היעד לצורך חלוקת דיבידנד ייבנה בהדרגה (בתוספת גידול שנתי בשיעור של כ- 0.7% במנורה ביטוח וכ- 0.86% בשומרה ביטוח) כך שמתום תקופת ההתאמה של הוראות הסולבנסי (בשנת 2024) ואילך, יעמוד על שיעור של 115% ו- 108% מיחס כושר הפרעון הנדרש, בהתאמה. מובהר כי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה ביחס כושר פירעון זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסייה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסייה וגמל) ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסייה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II החל על חברות הביטוח המאוחדות

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי") שנועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Margin Risk).

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכונים שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II החל על חברות הביטוח המאוחדות (המשך)

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II". בחודש אוגוסט 2018 נשלחו מכתבים למנהלי חברות הביטוח הכוללים הוראות והבהרות בקשר לחוזר זה. החוזר על הבהרותיו יכונה להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2017 יפורסם באתר האינטרנט של החברה; בגין נתוני דצמבר 2018 עד 15 ביולי 2019 ובגין נתוני 30 ביוני 2019 יפורסם עד 31 בדצמבר 2019. מכאן ואילך יכלול דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח על נתוני דצמבר 2018. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

על פי חישוב שביצעו חברות הביטוח המאוחדות בהתבסס על הנתונים ליום 31 בדצמבר, 2018, למנורה ביטוח ולשומרה ביטוח עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר. בנוסף, שומרה ביטוח ביצעה חישוב של דרישות ההון בהתבסס על הנתונים ליום 30 ביוני, 2019, אשר על פיו לשומרה ביטוח עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכו חברות הביטוח המאוחדות כאמור ליום 31 בדצמבר, 2018, נבדק על ידי רואה החשבון המבקר של הון בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. בדוח המיוחד של רואה החשבון המבקר מודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים, ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, שהטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

לפירוט נוסף, ראה סעיף 2.1.4. בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי שפורסם באתרי האינטרנט של חברות הביטוח המאוחדות.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

3. דיבידנד מחברות הביטוח

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017 (להלן - המכתב), חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי לא יפחת מהון יעד שקבע דירקטוריון החברה.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בחודש דצמבר 2017 קיבלו חברות הביטוח המאוחדות את אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות משטר הסולבנסי, בהתאם להוראות חוזר גילוי סולבנסי.

החישוב שערכה מנורה ביטוח ליום 31 בדצמבר, 2018 והחישוב שערכה שומרה ביטוח ליום 30 ביוני, 2019, המתבססים על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותם ימים, משקפים יחס כושר פירעון כלכלי גבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

לעניין דיבידנדים שחילקו חברות הביטוח המאוחדות בתקופת הדוח, ראה ביאור ג' להלן.

4. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 30 בספטמבר, 2019	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
181,109	190,246	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים עודף
392,358	453,485	פעולה הונית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז (*) עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
211,249	263,239	
	(20,000)	
	243,239	
77,793	87,459	הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: היקף נכסים מנוהלים הוצאות שנתיות הקלות בהתאם לחוזר הממונה
104,031	103,508	
(715)	(721)	
181,109	190,246	

(*) לאחר תאריך הדיווח, ביום 24 בנובמבר, 2019, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 20 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 25 בנובמבר, 2019.

5. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2019, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליוני ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 19 בנובמבר, 2019 הכריז דירקטוריון מנורה מהנדסים על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 1.3 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 21 בנובמבר, 2019.

6. ביום 25 במרס, 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם בחודש אפריל 2019.

7. ביום 26 באוגוסט, 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם בחודש ספטמבר 2019.

1. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברת ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ראה סעיף ב' ס"ק 6-14 ו-16-22, סעיף ג' ס"ק 1-16 וסעיף ד' ס"ק 1 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או לחברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 1-5 ו-15 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים עיקריים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות", בנסיונות וחורגים מהוראות הדין.	ביום 19 ביולי 2016, החליט בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. עילת התביעה העיקרית שאושרה היא עשיית עושר ולא במשפט, תוך דחיית עילות נטענות נוספות. הסעד המבוקש הינו החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה וצו עשה המורה לנתבעת לתקן את התנהלותה. ביום 26 בספטמבר 2016, הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון בדבר דחיית הטענה הפרטנית כנגד חלק מהמשיבות (ובכללן מנורה ביטוח), שעניינה גביית "תת שנתיות" בשיעור העולה (לפי הטענה) על המותר בדין. הערעור, כאמור, מצוי בשלב הסיכומים. ביום 3 בנובמבר 2016, הגיש המבקש כתב תביעה מתוקן. ביום 15 בדצמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. ביום 8 בינואר 2017, הגישו המשיבות כתב הגנה. ביום 29 במרץ, 2017 ובהמשך לבקשת עיכוב ביצוע שהגישה מנורה ביטוח, קבע בית המשפט העליון כי הדין בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבר"ע ובערעור. ביום 31 במאי 2018, ניתן פסק דין המקבל את הבר"ע ודוחה את הערעור ואולם, ביום 26 ביוני 2018 הגיש התובע בקשה לדין נוסף בפסק הדין. ביום 2 ביולי 2019, קיבל בית המשפט העליון את הבקשה לקיים דין נוסף בפסק הדין.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח כ- 229 מיליון ש"ח.

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 בי"ד אזורי לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים עיקריים מבוקשים: קביעה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) 1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלטה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב. ביום 23 בפברואר, 2016, החליט ביה"ד לבקש עמדת הפיקוח בנוגע לתובענה. ביום 22 בדצמבר 2016, ניתנה עמדת הממונה, לפיה הוא מתנגד לבקשת האישור ובעד קבלת הערעור.	מאות מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
3.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסת ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים עיקריים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה מנורה ביטוח תוך קביעה כי שמורות לה כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה. ביום 23 ביוני 2016, הגישה התובעת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את התובענה. ביום 19 ביולי 2017, קבע בית המשפט העליון, כי בהסכמת הצדדים (שהתקבלה בעקבות המלצת בית המשפט), תתקבל בקשת מנורה ביטוח לצירוף ראייה נוספת בערעור, ומשכך הוחזר הדיון בקשר עם הראייה הנוספת לבית המשפט המחוזי לצורך מתן פסק דין משלים. כן נקבע כי זכויות הצדדים שמורות להם בהתייחס לפסק דינו המשלים של בית המשפט המחוזי. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
4.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים עיקריים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. ביום 29 בספטמבר 2016, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה. ביום 14 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט, במסגרתה הורה בית המשפט על מינוי בודק (ר"ח) לבדיקת הסכם הפשרה.	כ- 225 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
5.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים עיקריים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא מבוטח של המשיבות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 - 2003, ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט ("הסדר הפשרה"). ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבודק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי. ביום 21 בנובמבר, 2016, דחה בית המשפט את הסדר הפשרה וכן אישר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. ביום 12 בינואר, 2017, הגישו המבקשים כתב תביעה בתובענה הייצוגית. ביום 16 במאי 2017, הגישו המשיבות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור ועל דחיית הסדר הפשרה. ביום 12 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט העליון בבקשה לעיכוב ביצוע, לפיה ההליך המתנהל בבית המשפט המחוזי יותלה עד להחלטה אחרת. ביום 6 בפברואר 2019, הודיעו המשיבות, בהמשך להצעת בית המשפט העליון, על משיכת בקשת רשות הערעור, ולפיכך התובענה לגופה תחזור לדיון בבית המשפט המחוזי לתחילת שלב ההוכחות.	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

ג. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים	העלאת דמי הניהול שמשלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבו" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובת הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה ואי משלוח לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי ניהול בניגוד לדין. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וזכאים לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. בהמשך להודעת הצדדים כי הליך גישור לא צלח, חזרה התובענה להמשך דיון בבית המשפט.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
7.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב רכוש נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. עילות התביעה: תרמית- לפי סעיף 56 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח 1698, הפרת חובה חקוקה- לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח 1968, הפרת הוראות חוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג 1973, תנאי מקפח- ס' 1(4) לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג 1982. סעדים עיקריים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28 לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 45 מיליון ש"ח

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח	התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות הממונה והפרת חובה חקוקה. סעדים עיקריים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מיידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית הצמודה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ- 50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
9.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח נ' מנורה ביטוח וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים עיקריים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחייב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. ביום 3 באפריל 2017 קבע בית המשפט כי התביעה נגד מנורה מבטחים פנסיה וגמל תמחק ובמקומה תבוא מנורה מבטחים ביטוח. מנורה הגישה תגובתה לבקשה.	לפי הערכה כ- 2 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
10.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים עיקריים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבוטחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 27 בדצמבר 2017, ניתן פסק-דין בו דחה בית המשפט את בקשת האישור. בהמשך לאמור, ביום 8 בפברואר 2018, הגישה התובעת הייצוגית ערעור לבית המשפט העליון על דחיית בקשת האישור.	כ-550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
.11	10/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה וסעדים דומים לאלה המפורטים בסעיף 8 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ראה פירוט בסעיף 8 לעיל. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
12.	02/2016 ביה"ד האזורי לעבודה בת"א	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובות הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 29 בינואר 2018, ניתנה החלטה לפיה הדיון בבקשת האישור מועבר לבית הדין האזורי לעבודה בת"א.	לא כומת. לפי הערכה כמיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.
13.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים עיקריים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התיק הופנה לאישור.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	08/2016 בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") מסך הצבירה שבחיסכון בנוסף לדמי הניהול, וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לגבותו ובניגוד לתקנות קרן הפנסיה, לכאורה. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר כל זכות חוזית לביצועה ותוך הפרת תקנון קרן הפנסיה, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת הגילוי והפרת חובות תום הלב במו"מ. סעדים עיקריים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו קבוע האוסר על החברה לגבות הוצאות ישירות כל עוד לא שונה תקנון קרן הפנסיה כדין ו-(ג) פסיקת גמול מיוחד למבקש ושכ"ט לעורכי-דינו.	עמיתי קרנות פנסיה המנוהלות על ידי הנתבעת, בעבר ובהווה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 30 באפריל, 2017, קבע בית המשפט כי אינו מוסמך לדון בתובענה והעביר את הדיון בה לביה"ד האזורי לעבודה בת"א. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-478.6 מיליוני ש"ח.
15.	09/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת "טופ פייננס" נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") וזאת מעבר לדמי הניהול, בהיעדר, לכאורה, הוראה בפוליסה המאפשרת לגבותו. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר זכות חוזית לביצועה תוך הפרת הפוליסה, תוך הטעיה, אי גילוי, חוסר תום לב והפרת חובת הנאמנות. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו האוסר על החברה לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו.	כל בעלי פוליסת "טופ פייננס" של הנתבעת, בעבר ובהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	ביום 31 במאי 2019, ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, במסגרתה אישר בית המשפט ניהול התובענה כייצוגית. ביום 26 בספטמבר 2019 הגישו הנתבעות בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי, וביום 3 בנובמבר 2019, קבע ביהמ"ש העליון כי הבקשה לרשות ערעור מצריכה תשובה וכן הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו בכתב לבקשה.	כ-23.6 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
16.	09/2016 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית פרמיות, לכאורה, מן המבוטחים בביטוח בריאות, בגין כיסויים מיותרים שהמבוטחים אינם זקוקים להם, וכן מכירה, לכאורה, במודע ובמכוון, פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטח אין כל צורך בהם, שכן הוא מחזיק בביטוח בריאות משלים מטעם קופת החולים אליה הוא משתייך. עילות התביעה: הטעייה, התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, הפרה של הוראות הדין לרבות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרה של הוראות חוזר הממונה מס' 6-1-2007 וכן תניה מקפחת בחוזה אחיד בניגוד לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו לכאורה שלא כדין; (ב) צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן כפי המתואר בתובענה; (ג) תשלום גמול למבקשים ושכר טרחה לבא כוחם בשיעור יחסי לשווי הסעד ממנו ייהנו חברי הקבוצה; (ד) כל סעד נוסף כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כלל מבוטחי הנתבעת בשבע השנים האחרונות, בפוליסת בריאות הכוללת כיסויים חופפים באופן מלא או חלקי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-4.45 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ- 314 מיליון ש"ח.
17.	01/2017 בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות"), בפוליסות ביטוחי מנהלים המשוקקות על ידי הנתבעת, וזאת, לפי הטענה, מעבר לדמי הניהול ו/או דמי הביטוח ובהיעדר הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה, הפרת חובת האמון, הפרת חובת הגילוי והפרת חובת תום הלב במשא ומתן, מסירת תיאור מטעה תוך הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) פיצוי של חברי הקבוצה בגין הנזקים שנגרמו להם לכאורה תוך השבת כלל הסכומים שנגבו לכאורה בניגוד לפוליסה כנטען לעיל, והעברתם ישירות ליתרת הכספים הצבורה בפוליסה; (ב) צו האוסר על הנתבעת לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות כאמור; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי הנתבעת (משתתף ברווחים, "מרב", "סטטוס" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לגבות הוצאות אלו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-185 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
18.	02/2017 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל וחברות נוספות	גביית תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, הטעיה, מצג שווא, והפרת חובות תום הלב במשא ומתן. סעדים עיקריים מבוקשים: השבה של התשלומים שנגבו כאמור; מתן פסק דין הצהרתי או צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן; פסיקת גמול מיוחד למבקשים ושכר טרחה לעורכי-דינם.	כל עמיתי הנתבעות אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי הנתבעות, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	חלקה היחסי של מנורה מבטחים פנסיה וגמל הוערך בכ- 31 מיליון ש"ח.
19.	05/2018 מחוזי- ת"א	מבוטחים בביטוח רכב מקיף נ' שומרה ביטוח וחברות נוספות	גביית דמי ביטוח ביתר, המחושבים לפי שווי רכב הגבוה משווי הרכב בפועל, כפי שהוא משוקלל על ידן בעת מקרה הביטוח של אובדן גמור של הרכב, וזאת במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", למשל, כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות התביעה: הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981; פעולה בניגוד לחוזרי הממונה; גזל ותרמית על פי דיני הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט, והפרת חובת תום הלב. הסעדים עיקריים מבוקשים: פיצוי/השבה של כל הפרמיות שנגבו מהמבוטחים ביתר בניגוד לדין, בצירוף ריבית כדין; סעד הצהרתי לפיו המשיבה אינה רשאית לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; צו מניעה האוסר על המשיבה להמשיך בפרקטיקה של הגביה ביתר הנטענת, וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו ביטוח מקיף מאת הנתבעות, בשבע השנים האחרונות, בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, ושכפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג "אובדן גמור" או "אובדן גמור להלכה" יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה טרם הגישה תגובתה לבקשה.	50 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות, לפי חלקת היחסי בשוק.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
20.	07/2018 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח	אי פיצוי מבוטחים שרכשו "פוליסות לביטוח כלי רכב שאינו פרטי ומסחרי עד 3.5 טון", בגין נזק של ירידת ערך שנגרם לרכבם עקב תאונה מכוסה. עילות התביעה העיקריות הינן: הפרת חוזה, עשיית עושר ולא במשפט הטעיה חוסר תום לב וניצול מצוקה ותנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים עיקריים מבוקשים: להוציא צו עשה/סעד הצהרתי ולהורות לנתבעת להכיר בנזק של ירידת ערך עקב תאונה כנזק מכוסה על פי הפוליסה; לפצות את מבוטחיה בגין נזק של ירידת ערך עקב תאונה וליתן כל סעד אחר הנראה לבית המשפט הנכבד כצודק בנסיבות העניין	כל מבוטחי המשיבה, אשר בוטחו ב'פוליסה לביטוח כלי רכב שאינו פרטי ומסחרי עד 3.5 טון', ואשר ארעה לרכבם תאונת דרכים, בעקבותיה נגרם לרכבם נזק של ירידת ערך אשר המשיבה לא פיצתה אותם בגינו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ש"ח	63 מיליון ש"ח
21.	12/2018 מחוזי-ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח מבנה נ' מנורה ביטוח ואח'	עניינה של התובענה בטענה לגבייה ביתר, בניגוד לדין, של פרמיות ביטוח מיותרות בגין פוליסות ביטוח מיותרות שהופקו לבעלי מבנים - שנטלו הלוואת משכנתא ונדרשו לבטח את המבנה לטובת הבנק המלווה - למרות שבעת הפקתן, היתה כבר קיימת, בין אם אצל אותו מבטח ובין אם אצל מבטח אחר, פוליסה אשר ביטחה את אותו מבנה ביחס לאותה תקופה, והכל, על פי הטענה, תוך הפרה של הוראות הדין ותוך הטעיית המבוטחים. עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן, בין היתר: הטעייה, הפרת חובת תום הלב, רשלנות, עשיית עושר ולא במשפט, והפרת חובה חקוקה. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו מהם, לפי הטענה, שלא כדין, וכן צו עשה המורה למשיבים לשנות את דרך פעולתם.	כל מי שנטל הלוואת משכנתא מאחד או יותר מהמשיבים 4-7 ובוטח ע"י אחת או יותר מהמשיבות 1-3 בפוליסת ביטוח מבנה המהווה אחת מתוך שתי הפוליסות או יותר בקשר לאותו מבנה במהלך אותה תקופה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה	כ- 280 מיליוני ש"ח לכלל הנתבעות

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
22.	11/2019 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת בריאות נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעת מייקרת, לכאורה, את דמי הביטוח בניגוד לטבלת השתנות דמי הביטוח המפורטת ברשימת התנאים המצורפת לפוליסה וכן משנה, לכאורה, את דמי הביטוח במהלך תקופת הביטוח, באופן שדמי ביטוח קבועים הופכים לדמי ביטוח משתנים, באופן חד צדדי ולפי הטענה, בלתי חוקי.	כל מבוטחי הנתבעת, לרבות בפוליסות ביטוח בריאות, סיעוד, חיים, מכל מין וסוג, אשר במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה, הנתבעת העלתה את דמי הביטוח שהם משלמים, במועדים ובתעריפים שאינם מפורטים בפוליסה ו/או מבוטחים שהנתבעת ייקרה את דמי הביטוח שהם משלמים אף שבפוליסה שלהם הובהר (לפי הטענה), כי דמי הביטוח הם קבועים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לפחות 25 מיליוני ש"ח

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות אחרות:

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	03/2016 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למן ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 13 במרס 2017, הוגש על ידי הצדדים הסדר פשרה ("ההסדר") לאישור בית המשפט. ביום 25 בדצמבר, 2017 הוגשה התנגדות להסכם הפשרה.	כ- 14 מיליון ש"ח.
3.	01/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברה נוספת.	גביית יתר על ידי הנתבעות, תוך הימנעות מלנהוג כלפי המבוטחים על פי פרקטיקה נהוגת, לפי הטענה, של הפחתה בדמי הביטוח בעת חציית מדרגת גיל ו/או ותק נהיגה המזכה בהפחתה בפרמיית הביטוח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה הנזכרת בסעיף 6(4) להלן.	חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ- 12.25 מיליון ש"ח.
4.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	אי גילוי באופן יזום, מצד הנתבעת למבוטחיה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', כי הינם עתידיים, במהלך תקופת הביטוח, להגיע למדרגות הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח וזאת, לטענת התובע, בניגוד לפרקטיקה הנהוגה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה הנזכרת בסעיף 6(3) לעיל.	12.25 מיליון ש"ח.
5.	06/2017 מחוזי - ירושלים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	פרקטיקה בו נהגת הנתבעת, לכאורה שלא כדין, לפיה היא מעכבת הוראות חיוב של רכישת פוליסה באמצעות כרטיס אשראי עד לסוף אותו חודש בו ביצע המבוטח בפועל את הרכישה ("הפרקטיקה"), כאשר במרווח הזמן עד מועד העברת הוראת החיוב לחברת כרטיס האשראי, מתמלאת מסגרת האשראי כך שהתשלום בגין הפוליסה נדחה, תוך חיוב המבוטח ב- "דמי טיפול" בגין החיוב שחזר.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 3 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
6.	06/2017 מחוזי - מרכז	מעסיקים/מעבידים נ' מנורה ביטוח (תביעת שיבוב)	השבתם של דמי הפגיעה ששילמו מעסיקים/מעבידים למוסד לביטוח לאומי (להלן: "דמי הפגיעה" ו-"המל"ל", בהתאמה) בגין תקופת הזכאות לדמי פגיעה כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 בעקבות תאונות דרכים שנגרמו לעובדיהם ואשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב הסיכומים.	כ - 14.5 מיליון ש"ח.
7.	7/2017 ב"ה"ד לעבודה בת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל ואח' האזורי	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות מעלות את דמי הניהול בהודעה במועד שאינו בהתאם להוראות חוזר 2012-9-22 שעניינו דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני ("החוזר") ו/או בנסיבות שבהן הסיבה להפסקת ההפקדות אינה אחת הסיבות המפורטות בחוזר. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת החוזר, הפרת חובות תום הלב במשא ומתן, הפרת חובה חקוקה, רשלנות ועשיית עושר שלא במשפט.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. בהמשך להליך גישור שלא צלח, הדיון בבקשת האישור חוזר לב"ה"ד לעבודה.	לפחות 2.5 מיליון ש"ח.
8.	9/2017 מחוזי - ירושלים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	עניינה של התובענה, בטענה לפיה הנתבעות מפרות את הוראות סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק"), בכך שאינן מוסיפות לסכומי הכסף ששילמו למבקשים וחברי הקבוצה הנטענת כפי שנפסקו על ידי רשות שיפוטית, הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה, במקרים בהם הן שילמו סכומים כאמור במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרתו בחוק).	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	מוערך על ידי התובעים בעשרות מיליוני ש"ח לכלל הנתבעים.
9.	12/2017 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח אחריות נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה, כי בקרות אירוע ביטוח אחריות, החברה מתפשרת או מגיעה להסכמות עם הצד שכנגד, בשם המבוטח, מבלי לקבל את אישורו או הסכמתו של המבוטח ומבלי למסור למבוטח הודעה בהתאם להוראות סעיף 68 לחוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981 ("חוק חוזה הביטוח").	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	6.3 מיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
10.	02/2018 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח ואח'	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעות גבו וגובות ממבוטחים אשר נטלו מהן הלוואה דמי טיפול/דמי גביה/דמי תפעול/עמלה בקשר עם העמדה הלוואה ו/או עריכת מסמכי הלוואה ו/או גביית תשלומי פירעון הלוואה ו/או ניהולה של הלוואה, ומשללות כספים אלה לכיסן הפרטי במקום להעבירן לקופת המבוטחים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	כ- 5 מיליוני ש"ח.
11.	04/2018 בית הדין האזורי לעבודה ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של בטענה לפיה הנתבעות אינן מבהירות לעמיתים המצטרפים לקרנות הפנסיה שבניהולן, אשר אין להם שאירים, כי אין להם צורך בכיסוי ביטוחי לשאירים, וכי מומלץ להימנע מרכישת כיסוי זה ותשלום עבורו. כמו כן הנתבעות לא מבהירות, כבר במועד ההצטרפות כי ככל שויתרו בעת ההצטרפות על כיסוי ביטוחי לשאירים, הרי שבתוך שנתיים לכל היותר, הם יועברו באופן אוטומטי למסלול ביטוחי שכולל כיסוי ביטוחי לשאירים, אלא אם יודיעו לקרן כי הם מבקשים להמשיך ולוותר על כיסוי ביטוחי לשאירים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת.
12.	05/2019 בית דין אזורי לעבודה ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעת גבתה מעמיתים של קרן הפנסיה הכללית שבניהולה, שהצטרפו לקרן עקב הפקדה בקרן הפנסיה המקיפה העולה על תקרת ההפקדות הסטטוטוריות המותרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי חלף דמי ניהול בשיעור המפוחת המשולמים על ידם בקרן המקיפה, וזאת ללא הסכמתם ומתן הודעה על כך.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לפחות 2.5 מיליוני ש"ח.
13.	06/2019 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעת גובה מהמבוטחים דמי ביטוח בגין תקופה בה פוליסת הביטוח והנספחים שצורפו אליה אינם בתוקף וזאת בניגוד לתנאי הפוליסה ובניגוד לדין.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	מאות אלפי ש"ח (על אף הערכת התובעת הייצוגית על דרך האומדן לסך של כ- 70 מיליוני ש"ח).

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
14.	07/2019	מבוטח בביטוח רכב ודירה נ' שומרה ביטוח ואח'	עניינה של התובענה הוא כי הנתבעות, בעת ביטול פוליסה, אינן משיבות את החלק היחסי של דמי הביטוח בתוך 14 יום ממועד ביטול הפוליסה וכי בעת איחור בתשלום כאמור אינן מצרפות ריבית והצמדה לתשלום.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 3.3 מיליוני ש"ח לכלל הנתבעות (יחד).
15.	08/2019 מחוזי מרכז	מבוטח נ' מנורה ביטוח ואח'	עניינה של התובענה הינה בטענה כי הנתבעות, במקרה של אובדן מוחלט כתוצאה מתאונה או גניבה ("מקרה הביטוח"), אינן משיבות חלק יחסי מדמי הביטוח המיוחס לכתבי שירות שונים המצורפים לפוליסה (כגון; תיקוני דרך, גרירה ותיקון שמשות) בגין יתרת תקופת הביטוח שלאחר מועד אירוע מקרה הביטוח הנ"ל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת בהעדר נתונים (על אף הערכת התובעים הייצוגיים הנזק לכללי חברי הקבוצה עולה כדי עשרות מיליוני ש"ח).
16.	08/2019 מחוזי מרכז	מבוטח נ' שומרה ואח'	תובענה שעניינה, עילותיה והסעדים העיקריים המבוקשים בגינה דומים לאלה המפורטים בסעיף 15 לעיל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת בהעדר נתונים (על אף הערכת התובעים הייצוגיים הנזק לכללי חברי הקבוצה עולה כדי עשרות מיליוני ש"ח).

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענה מהותית אחרת:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	06/2016 מחוזי - מרכז	סוכן נ' מנורה ביטוח	לטענת הסוכן (התובע) בשל הפרת ההסכם בינו לבין מנורה ביטוח ובשל הפרת חובת הזהירות שלה כלפיו, בוטלו פוליסות ביטוח שתווכו על ידו בשיעורים ניכרים וסוכנות הביטוח שבבעלותו קרסה. במקביל מתנהל הליך בהוצאה לפועל אגב בקשה לביצוע שטר שהוגשה על ידי מנורה ביטוח.	ביום 19 ביוני 2016, הגיש הסוכן תביעה כנגד מנורה ביטוח. ביום 1 בספטמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 6 באפריל 2017, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הצדדים לאיחוד הליך התובענה של הסוכן עם ההליך לביצוע שטר שהוגש על ידי מנורה ביטוח. בהמשך להליך גישור שלא צלח, הדיון בבקשת האישור חוזר לביהמ"ש המחוזי. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ- 35 מיליוני ש"ח.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי הממונה.	ביום 30 במרס 2018, הגישו הצדדים בקשה משותפת לאישור הסדר פשרה. ביום 10 ביולי 2018, הגישו הצדדים בקשה מתוקנת לאישור הסדר הפשרה וביום 27 בינואר 2019, ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה, ובכך באה התובענה לידי סיום.	לפחות 3 מיליון ש"ח.
2.	11/2017 מחוזי - מרכז	ויצו נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעות גובות פרמיות ביטוח, הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, וזאת למרות העובדה שמבוטחים אלו כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי או הפסיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה את גבית תוספת הסיכון.	ביום 12 בפברואר 2019, הוגשה בקשה מוסכמת להסתלקות התובעים מהתובענה ומבקשת האישור, ובכך באה התובענה לידי סיום.	מיליוני ש"ח (על דרך האומדן).
3.	7/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' שומרה ביטוח	עניינה של התובענה, על פי הטענה, הינה גבייה ביתר של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים, וזאת לכאורה בניגוד לדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית שהוצגו בפוליסות.	ביום 31 במרס 2019, הורה ביהמ"ש על מחיקת התובענה ובכך באה התובענה לידי סיום.	9.7 מיליון ש"ח.
4.	12/2015 בית דין אזורי לעבודה - ת"א	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה").	ביום 26 בספטמבר 2019 קיבל בית הדין האזורי לעבודה את בקשת התובעים להסתלק מהתובענה והבקשה לאישור, תוך דחיית התביעה האישית של התובעים.	לא כומת

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:
516,600	4	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
225,000	1	סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:
1,289,550	19	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
2,928,000	5	סכום ספציפי לקבוצה
-	8	לא צוין סכום התביעה
35,000	1	תביעות מהותיות אחרות (*)

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר בגין התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 41 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018, כ- 40 מיליוני ש"ח)

(* ראה סעיף ד' לעיל)

הממונה, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה, אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבוטחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופה הקבוצה לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהממונה מפרסם ואשר תחולתם עתידית. כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה ביחס לזכויות מבוטחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רוחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החוזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם למצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושיוכם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

הקבוצה חשופה לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצ"ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

א. שינויים בריבית

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודות בביטוחי חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. להלן מפורטים השינויים כתוצאה משינוי בריבית חסרת סיכון:

לשנה				
שהסתיימה				
ל- 9 חודשים שהסתיימו		ל- 3 חודשים שהסתיימו		
ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר		
2019		2018		
2018		2019		
מבוקר		בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח				
עדכון העתודה המשלימה לגמלאות (כולל גמלאות בתשלום) בעקבות השינוי בשיעור ריבית ההיוון המשמש לחישובה				
88,767	(4,182)	(154,324)	44,912	(253,551)
עדכון בעקבות בחינת נאותות העתודות:				
בביטוח חיים				
(44,242)	(5,756)	(19,297)	(11,130)	10,596
בביטוח בריאות				
(3,192)	3,376	(158,849)	(65,046)	(213,071)
סך הכל השפעה בעקבות בחינת נאותות העתודות				
(47,434)	(2,380)	(178,146)	(76,176)	(202,475)
שינוי בהתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי				
(10,215)	(2,763)	(19,066)	(5,117)	(25,679)
31,118	(9,325)	(351,536)	(36,381)	(481,705)
סך הכל לפני מס				

ב. שינוי בהוראות המתייחסות לתוכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים

בחודש יולי 2019, פרסם הממונה טיוטת "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך הנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה" ונייר עמדה הודן בנושא זה. ביום 6 בנובמבר 2019 פורסם החוזר הסופי (להלן - "החוזר"). החוזר מפרט הנחות ברירת מחדל מעודכנות שעל בסיסן ייחשבו חברות הביטוח את ההתחייבויות בגין פוליסות ביטוח חיים, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים על בסיס הנחות דמוגרפיות עדכניות. כמו כן, החברות המנהלות של קרנות פנסיה, הפועלות במתכונת של ביטוח הדדי, יחשבו על בסיס הנחות אלו את המאזן האקטוארי של הקרנות שבניהולן, ויקבעו בהתאם את המקדמים הכלולים בתקנונים שלהן.

החוזר מתייחס, בין היתר, לשינוי בתוחלת החיים, ובכלל זה לשיפורים עתידיים, ולהשלכות הנובעות מכך על גובה העתודות ואופן בנייתן. בנוסף, החוזר כולל לוח תמותה חדש לגמלאים של חברות ביטוח, אשר בפעם הראשונה מתבסס, בין היתר, על ניסיון התמותה של גמלאים של חברות הביטוח.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ב. שינוי בהוראות המתייחסות לתוכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון הכוללות "מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים (המשך)

בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני, 2019 עדכנה מנורה ביטוח את הערכותיה בדבר ההתחייבויות לגמלה על בסיס לוח התמותה החדש והשיפורים העתידיים בתוחלת החיים הכלולים בטיטה. כתוצאה מפרסום הטיטה, הגדילה מנורה ביטוח את התחייבויותיה הביטוחיות, בענפי חיים ובריאות בכ- 34 מיליוני שקלים.

ג. דיבידנדים מחברות הבנות

(1) ביום 27 במאי, 2019, הכריז דירקטוריון מנורה ביטוח, על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 3 ביוני 2019.

(2) ביום 26 במאי, 2019 הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 27 במאי, 2019.

(3) ביום 18 ביוני, 2019 הכריזה שומרה ביטוח על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 30 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 25 ביוני 2019.

ד. פעילות בתחום אנרגיה סולארית

מנורה מבטחים אנרגיה בע"מ (להלן - מנורה מבטחים אנרגיה) חברה נכדה של החברה, ניגשה באמצעות תאגידי מוחזקים בשיעור של 50% כל אחד, למכרזי רשות החשמל להקמת אתרים סולאריים ליצור חשמל. כחלק מתנאי הסף שנדרשו במכרזים, ניתנו ערבויות על ידי מנורה מבטחים אנרגיה לבנק.

בחודשים אפריל ויוני 2019, זכו התאגידי המוחזקים כאמור במכרזים בהיקף של כ- 230 מגה וואט (צפי כ- 300 מגה וואט הספק מותקן). היקף ההון העצמי הצפוי להשקעה על ידי מנורה מבטחים אנרגיה בפרויקטים במהלך השנים הקרובות מוערך בסך מצטבר של כ- 90 מיליוני ש"ח. היקף הערבויות שניתנו נכון למועד פרסום הדוח עומד על כ- 27.1 מיליוני ש"ח.

ה. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהמשך לאמור בבאור 5.ב.6.36. לדוחות הכספיים המאוחדים לשנת 2018, בדבר וועדה בין משרדית לבחינת ריבית היוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין (להלן - "הוועדה") יצוין כי בחודש יוני 2019 הגישה הוועדה את המלצותיה הסופיות בנושא לבית המשפט העליון. ההמלצות כוללות קביעת שיעור ריבית היוון אחיד בשיעור של 3% ומנגנון עדכון של שיעור הריבית בעתיד. בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין בנושא, בו נקבע כי שיעור היוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3%. במסגרת פסק הדין הסכימו המבטחים כי שיעור היוון לצורך חישוב סכום ניכוי תגמולי המוסד לביטוח לאומי מאת המבוטחים יעמוד אף הוא על 3% וזאת בתקופת הביניים, עד לתיקון תקנות הביטוח הלאומי (היוון) תשל"ח - 1978 (להלן - "תקנות היוון"). עד לתיקון תקנות היוון, ממשיכה הקבוצה לאמוד את גובה תשלום תביעות שיבוב למוסד לביטוח לאומי על ידי המבטחים כמפורט בבאור 5.ב.6.36. לדוחות הכספיים המאוחדים לשנת 2018.

בהתאם לאמור לעיל, ביצעה הקבוצה אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני, 2019, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בענפים רכב חובה וחבויות. השפעת פסק הדין על הרווח לפני מס הינה בסך של כ- 216 מיליוני ש"ח. יתרת ההתחייבויות הביטוחיות כאמור ליום 30 בספטמבר, 2019, עומדת על סך של כ- 92 מיליון ש"ח וזאת עקב הערכת הקבוצה בקשר לתביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי כנגד הקבוצה. ככל שיתוקנו תקנות היוון ייתכן עדכון של ההפרשה האמורה.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

1. בחודש יוני 2019 חתמה חברה בת שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה ביטוח) על הסכם למכירת החזקותיה בחברה נכדה ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן - ארנון את וינשטוק) לאלפים סוכנות לביטוח (2002) בע"מ (להלן - הרוכשת). המועד הקובע לעסקה נקבע ליום 30 ביוני, 2019. על פי ההסכם תמכור שומרה ביטוח את כל מניות ארנון את וינשטוק ללא תמורה. הקבוצה תשאיר בידה הלוואות בעלים בסכום ובתנאים שהוסכמו בין הצדדים וזאת בכפוף להתקיימות כל התנאים המתלים בהסכם. ביום 7 באוקטובר 2019, אישר הממונה את העסקה. ביום 28 באוקטובר 2019 הועברו המניות לרוכשת.

2. זכייה במכרז ביטוח קבוצתי - קופת חולים מאוחדת

בחודש ספטמבר 2019, זכתה מנורה ביטוח במכרז למתן שירותי ביטוח סיעודי קבוצתי עבור חברי קופת חולים מאוחדת (להלן: "מאוחדת"). בהתאם לתנאי המכרז מנורה ביטוח תטפל בניהול וסילוק תביעות המבוטחים בפוליסת ביטוח הסיעוד הקבוצתי לחברי מאוחדת וכן תפעל לשיווק וצירוף מבוטחים חדשים לפוליסה. כמו כן, מנורה ביטוח תחזיק ותנהל בנאמנות עבור המבוטחים בפוליסה, את הכספים אשר נצברו ויצברו בעתיד בקרן המבוטחים (להלן: "קרן המבוטחים"). תקופת ההתקשרות הנה לחמש שנים מחודש ינואר 2020, כאשר למאוחדת שמורה האופציה, בהסכמת הצדדים, להאריך את ההתקשרות בתקופות נוספות של עד 3 שנים, והכל בהתאם ובכפוף לתנאי המכרז. מנורה ביטוח תישא בשיעור של 20% מסך תגמולי הביטוח וקרן המבוטחים תישא בשיעור של 80% מסך תגמולי הביטוח. בהתאם, היקף הפרמיה לה זכאית מנורה ביטוח הינה פרמיית הסיכון שנקבעה במכרז בתוספת דמי ניהול עבור תפעול פוליסת הביטוח. יצוין, כי כמות חברי מאוחדת המבוטחים בשירותי ביטוח סיעודי קבוצתי כיום, עומדת על כ- 500,000 חברים מתוך סך של כ- 1,250,000 חברי הקופה. היקף פרמיות הביטוח במכרז מוערך בכ- 260 מיליוני ש"ח לשנה והוא צפוי לגדול במהלך תקופת ההתקשרות ובפרט בשל צירוף מבוטחים חדשים.

באור 8: - אירוע מהותי לאחר תאריך הדיווח

גיוס הון רובד 2- מנורה ביטוח

בחודש נובמבר 2019, החליטה מנורה ביטוח לגייס, בהנפקה פרטית למשקיע מוסדי, כתבי התחייבות נדחים בסך של 150 מיליוני ש"ח, בני 1 ש"ח ע.ג. כל אחד, צמודים למדד ובמרווח של 1.58% מעל אגרות חוב ממשלתיות למח"מ המתאים למח"מ כתב ההתחייבות, קרי - פירעון בשנת 2034, עם זכות לפירעון מוקדם בשנת 2031; במידה ולא יבוצע פירעון מוקדם תחול תוספת ריבית בשיעור 50% ממרווח הסיכון הנ"ל. כתבי ההתחייבות הנדחים דורגו על ידי מדרוג בדירוג A1.il(hyb) באופק יציב. תמורת כתבי ההתחייבות מהווה הון רובד 2 בהתאם לכללי הסולבנסי.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2019					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
4,938,289	-	4,918,257	20,032	ב	נכסי חוב סחירים
7,595,425	7,595,425	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
544,789	-	530,553	14,236	ד	מניות
1,241,567	-	1,183,925	57,642	ה	אחרות
<u>14,320,070</u>	<u>7,595,425</u>	<u>6,632,735</u>	<u>91,910</u>		סה"כ
ליום 30 בספטמבר, 2018					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
4,276,945	-	4,245,499	31,446	ב	נכסי חוב סחירים
7,180,169	7,180,169	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
468,294	-	454,428	13,866	ד	מניות
1,610,842	-	1,542,686	68,156	ה	אחרות
<u>13,536,250</u>	<u>7,180,169</u>	<u>6,242,613</u>	<u>113,468</u>		סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2018					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
מבוקר					
אלפי ש"ח					
4,172,597	-	4,130,148	42,449	ב	נכסי חוב סחירים
7,451,537	7,451,537	-	-	ג	נכסי חוב שאינם סחירים
463,170	-	450,560	12,610	ד	מניות
1,436,956	-	1,383,232	53,724	ה	אחרות
<u>13,524,260</u>	<u>7,451,537</u>	<u>5,963,940</u>	<u>108,783</u>		סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2019		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
2,755,292	2,844,344	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
2,000,562	2,078,847	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
14,827	15,098	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,770,681</u>	<u>4,938,289</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>16,915</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
2,265,767	2,296,454	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,926,966	1,953,105	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
27,967	27,386	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,220,700</u>	<u>4,276,945</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>4,840</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
מבוקר	אלפי ש"ח	
2,008,239	2,025,630	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
2,170,043	2,108,168	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
40,784	38,799	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,219,066</u>	<u>4,172,597</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>7,438</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2019	
שווי הוגן	ערך בספרים
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
3,800,715	2,695,233
5,279,147	4,900,192
9,079,862	7,595,425
	74,297

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2018	
שווי הוגן	ערך בספרים
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
3,488,118	2,653,043
4,804,419	4,527,126
8,292,537	7,180,169
	96,478

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2018	
שווי הוגן	ערך בספרים
מבוקר	
אלפי ש"ח	
3,413,661	2,655,673
4,948,046	4,795,864
8,361,707	7,451,537
	79,939

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 30 בספטמבר, 2019		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
462,935	404,710	מניות סחירות
81,854	79,805	מניות שאינן סחירות
544,789	484,515	סך הכל מניות
47,230		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
421,909	368,313	מניות סחירות
46,385	47,379	מניות שאינן סחירות
468,294	415,692	סך הכל מניות
35,084		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
410,077	410,048	מניות סחירות
53,093	51,135	מניות שאינן סחירות
463,170	461,183	סך הכל מניות
57,716		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2019		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
602,614	554,115	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
638,953	556,842	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,241,567	1,110,957	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
50,035		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
1,135,347	1,037,412	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
475,495	399,883	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,610,842	1,437,295	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
42,563		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
901,631	898,611	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
535,325	458,381	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,436,956	1,356,992	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
42,464		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המיוחדים לחברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 30 בספטמבר, 2019

בלתי מבוקרים

תקנה 38'ד

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 30 בספטמבר, 2019

בלתי מבוקרים

תקנה 38ד'

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8-10	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 30 בספטמבר, 2019 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 101,250 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2019 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 22,179 אלפי ש"ח ולסך של 7,565 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970.

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
27,530	7,226	14,400	מזומנים ושווי מזומנים
293,857	264,900	212,483	השקעות פיננסיות
-	78	248	מסים שוטפים לקבל
749	886	916	חייבים ויתרות חובה
31,525	43,563	31,282	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
353,661	316,653	259,329	סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים לא שוטפים
9,057	9,461	38,037	הלוואות וחייבים
3,269,221	3,373,082	3,497,925	השקעות בחברות מוחזקות
646,029	636,500	610,261	הלוואות לחברות מוחזקות
9,266	9,480	9,691	נכסים בשל הטבות לעובדים
-	-	726	נכס בלתי מוחשי
1,028	1,054	11,676	רכוש קבוע
157,300	152,552	157,300	נדל"ן להשקעה
4,091,901	4,182,129	4,325,616	סה"כ נכסים לא שוטפים
4,445,562	4,498,782	4,584,945	
			התחייבויות שוטפות
140,547	140,409	88,493	חלויות שוטפות של התחייבויות פיננסיות
1,406	-	-	מסים שוטפים לשלם
2,574	185	72	חוזים עתידיים
36,300	31,547	50,157	זכאים ויתרות זכות
1,224	1,213	1,610	יתרה שוטפת עם חברה מוחזקת
182,051	173,354	140,332	סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות לא שוטפות
390,942	390,837	314,429	התחייבויות פיננסיות
17,412	17,614	17,733	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
106,323	85,468	112,147	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
2,654	4,312	4,848	מסים נדחים
517,331	498,231	449,157	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
			הון המיוחס לבעלי מניות החברה
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
231,616	353,588	384,445	קרנות הון
3,082,150	3,041,195	3,178,597	יתרת עודפים
3,746,180	3,827,197	3,995,456	סה"כ הון
4,445,562	4,498,782	4,584,945	

25 בנובמבר, 2019

תאריך אישור הדוחות הכספיים

שי קומפל
מנהל כספים

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

לשנה שהסתיימה ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2018	2019	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

<u>הכנסות</u>					
324,413	171,462	(97,045)	285,956	195,901	רווח מחברות מוחזקות
(8,735)	7,530	8,194	606	30,865	הכנסות (הפסדים) מהשקעות ומימון
37,985	6,501	(2,420)	27,530	1,644	הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות
4,748	-	-	-	-	עליית ערך נדל"ן להשקעה
1,393	357	357	1,021	1,071	הכנסות מהשכרת נכסים
13,114	3,505	3,518	9,969	9,338	הכנסות מדמי ניהול מחברות מוחזקות
<u>372,918</u>	<u>189,355</u>	<u>(87,396)</u>	<u>325,082</u>	<u>238,819</u>	סך-הכל הכנסות
<u>הוצאות</u>					
28,000	5,775	2,506	22,673	16,235	הוצאות מימון
18,441	4,502	4,401	13,809	11,937	הוצאות הנהלה וכלליות
<u>46,441</u>	<u>10,277</u>	<u>6,907</u>	<u>36,482</u>	<u>28,172</u>	סך-הכל הוצאות
326,477	179,078	(94,303)	288,600	210,647	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(1,664)	1,151	511	(1,160)	2,612	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
<u>328,141</u>	<u>177,927</u>	<u>(94,814)</u>	<u>289,760</u>	<u>208,035</u>	רווח נקי (הפסד)

לשנה שהסתיימה ביום	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
328,141	177,927	(94,814)	289,760	208,035	רווח נקי (הפסד) המיוחס לחברה
					רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח הפסד
(152,164)	14,492	9,733	(30,982)	152,828	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
293	(26)	(127)	(20)	(305)	רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
67	(6)	(29)	(5)	(70)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
226	(20)	(98)	(15)	(235)	
3,902	414	(4,742)	2,359	(9,081)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו
4,128	394	(4,840)	2,344	(9,316)	סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח הפסד
(148,036)	14,886	4,893	(28,638)	143,512	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
180,105	192,813	(89,921)	261,122	351,547	סה"כ רווח (הפסד) כולל המיוחס לחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
	2018	2019	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

328,141	177,927	(94,814)	289,760	208,035	רווח נקי (הפסד)
					התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
					התאמות לסעיפי רווח והפסד:
34,262	(3,930)	2,751	19,595	(11,149)	הפסדים (רווחים) מהשקעות ומימון, נטו פחת
337	84	318	250	925	עליית ערך נדל"ן להשקעה
(4,748)	-	-	-	-	הפסד ממימוש רכוש קבוע
-	-	-	-	8	הפסדים (רווחים) מחברות מוחזקות
(324,413)	(171,462)	97,045	(285,956)	(195,901)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(1,664)	1,151	511	(1,160)	2,612	
(296,226)	(174,157)	100,625	(267,271)	(203,505)	
					שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:
451	(27)	(462)	125	(410)	שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים
378	3,765	4,020	1,896	1,272	ירידה בחייבים ויתרות חובה
19,026	(2,310)	(3,783)	19,357	13,560	עלייה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות
19,855	1,428	(225)	21,378	14,422	
					מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:
(26,285)	(26,285)	(3,744)	(26,285)	(13,601)	ריבית ששולמה
10,014	4,613	980	8,283	5,535	ריבית שהתקבלה
(19,704)	(19,702)	-	(19,704)	(1,944)	מסים ששולמו
602	-	-	602	399	מסים שהתקבלו
163,125	3,909	2,977	118,776	141,058	דיבידנד שהתקבל
127,752	(37,465)	213	81,672	131,447	
179,522	(32,267)	5,799	125,539	150,399	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) שוטפת המיוחסים לחברה כחברה אם
13,352	16,138	11,073	22,177	10,611	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
192,874	(16,129)	16,872	147,716	161,010	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) שוטפת

לשנה		ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה		ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
ביום	ביום	ביום	ביום	ביום	ביום
31 בדצמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר	30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019	2019
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח					
					<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(552)	(552)	-	(552)	-	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
-	-	(1,211)	-	(1,938)	רכישת נכס בלתי מוחשי
(68)	-	-	-	(18)	רכישת רכוש קבוע
-	-	-	-	63	תמורה ממימוש רכוש קבוע
-	-	1,211	-	1,211	תמורה ממימוש נכס בלתי מוחשי
					תמורה ממימוש ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן
19,180	16,500	29,291	56,952	100,936	דרך רווח והפסד,
(461)	(1,063)	(19,516)	(831)	(28,476)	נטו
					מתן הלוואות לזמן ארוך
18,099	14,885	9,775	55,569	71,778	מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם
(12,503)	29,633	(26,279)	(25,022)	(1,146)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) השקעה בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
5,596	44,518	(16,504)	30,547	70,632	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) השקעה
					<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
(140,131)	(140,131)	(87,707)	(140,131)	(142,916)	פרעון אגרות חוב
(50,000)	-	(50,000)	(50,000)	(100,000)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
(190,131)	(140,131)	(137,707)	(190,131)	(242,916)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
819	197	(1,875)	722	(1,856)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
9,158	(111,545)	(139,214)	(11,146)	(13,130)	<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
18,372	118,771	153,614	18,372	27,530	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
27,530	7,226	14,400	7,226	14,400	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
					<u>פעילות שלא במזומן</u>
70,000	70,000	-	70,000	-	המרת הלוואות שניתנו לחברה מאוחדת לשטרין הון

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2018 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2018, למעט תקן חדש שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר, 2019 כמפורט להלן:

IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פרסם ה-IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש). בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחווה, או חלק מחווה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

החברה כחוכרחכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

המדיניות החשבונאית שמושמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה הכלולים באותה עסקה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בשיעור הריבית התוספתי של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו.

נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם. כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

IFRS 16 - חכירות (המשך)

החברה כחוכר (המשך)

חכירה תפעולית (המשך)

תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת החברה בשיעור המדד הקיים במועד התחילה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים.

בעסקאות בהן החברה מהווה חוכר, שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף). השפעת השינוי במדד בגין תשלומים שוטפים נזקפת לרווח או הפסד.

אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש. במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה החברה ברווח או בהפסד הנובע מהגריעה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

(ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

IFRS 16 - חכירות (המשך)

החברה כחוכר (המשך)

חכירה תפעולית (המשך)

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון. החברה בחרה בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש, כאשר מדידת נכס זכות- השימוש הינה בהתאם להוראות התקן החדש כאילו כך נמדדו מאז ומעולם.

כתוצאה מיישום התקן נכון ליום 1 בינואר, 2019, הוכרו נכסי זכות שימוש בסך של כ- 11,144 אלפי ש"ח, התחייבויות בשל חכירה בסך של כ- 11,420 אלפי ש"ח, נכסי מיסים נדחים בסך של כ- 63 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת ההשקעה בחברות מוחזקות בסך של כ- 2,058 אלפי ש"ח וקיטון ביתרת העודפים בסך של כ- 2,271 אלפי ש"ח.

2. אירועים בתקופת הדיווח

(א) ביום 25 במרס, 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. דיבידנד שולם בחודש אפריל 2019.

(ב) ביום 27 במאי, 2019, הכריז דירקטוריון מנורה ביטוח, על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 3 ביוני 2019.

(ג) ביום 26 במאי, 2019 הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 27 במאי, 2019.

(ד) ביום 18 ביוני, 2019 הכריזה שומרה ביטוח על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 30 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 25 ביוני 2019.

(ה) ביום 26 באוגוסט, 2019, הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. דיבידנד שולם בחודש ספטמבר 2019.

(ו) ביום 30 בספטמבר, 2019 חילקה מנורה ביטוח את מלוא החזקותיה (80%) באורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ (להלן - אורות) כדיבידנד בעין לחברה. באותו מועד העבירה החברה את ההחזקות האמורות לחב' מאוחדת מנורה מבטחים סוכנויות בע"מ ללא תמורה.

3. אירוע לאחר תאריך הדיווח

לאחר תאריך הדיווח, ביום 24 בנובמבר, 2019, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 20 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 25 בנובמבר, 2019.
